

Šent**RUPERT**

Glasilo krajanov krajevnih skupnosti Šentrupert

• LETO: III. / 2 • junij 2001 • Glasilo izhaja štirikrat letno • Za krajan KS Šentrupert brezplačno •

SVETA BIRMA

V Šentrupertu vsako drugo leto govorimo o sveti birmi. Različne podobe se zvrstijo ob mislih na birmo. Starejši toliko bolj, kajti včasih so bile birme na šest let in pozneje na štiri leta. Pri nas imamo na dve leti, v večjih župnijah pa kar vsako leto - na primer Trebnje - glede na število otrok.

In kaj je BIRMA?

Vsak praznik nas poveže v trdnjše prijateljske vezi. To je lahko tudi birma, vendar pa ni še vse. Nevarno je, da jo jemljemo le preveč površno.

Birma mora biti del zrelostnega izpita na eni od stopnic življenja posameznika in to s pomočjo staršev, botrov in ne nazadnje ob pomoči celotnega okolja.

Mladostnik, ki se pripravlja in sprejme zakrament svete BIRME, je po svojih močeh spoznal SVETO PISMO - knjigo življenja - in v njem nauk svojega prijatelja Jezusa in v moči tega vodila naj bi šel v življenje vsak dan znova potrjen kot nov človek, ki je vreden spoštovanja in zna to spoštovanje tudi deliti.

Mirko Simončič

foto Meta Ribič

PREGOVORI O KRESU

- O KRESI SE DAN OBESI.
- DO KRESA SUKNJO OBLAČI, PO KRESU JO PA S SEBOJ VLAČI.
- KAKRŠNO VREME KRESNIC, TAKO BO TUDI ŽANJIC.
- O KRESU JE DAN TAKO DOLG, DA ČLOVEK, ČE SE SKRČI, VANJ TRČI; ČE PA SE STEGNE, VANJ DREGNE.
- O KRESU SE MORA VRABEC ŽE V PROSO SKRITI.
- PRED KRESOM PROSI, NAJ DEŽI, POTEM PROSITI TREBA NI.
- O KRESU JE TAKO DOLG DAN, DA ČE BI ZJUTRAJ KRAVO VODIL, IMA ZVEČER TELE.

Zbrala Zvonka Krištof

V nedeljo, 17. junija, se je nevihta razdivjala tudi po naši krajevni skupnosti in naredila ogromno škode, četudi je nekatere predele obšla. Naj tokrat namesto besedila o povzročeni škodi govori predvsem fotografija!

foto Meta Ribič

DOGAJANJA V KS IN DRUŠTVIH

OBČINA ŠENTRUPERT – SANJE ALI RESNIČNOST?

Vse bliže je čas, ko se bo treba odločiti, ali smo za samostojno občino. Pravilo pravi, če si nekaj zelo želimo, se to tudi uresniči. Potem občina Šentrupert niso sanje, pač pa naša STVARNOST. K takemu optimizmu nas spodbuja tudi sklep Občinskega sveta Občine Trebnje: Občinski svet Občine Trebnje je na svoji seji dne 11. aprila 2001 obravnaval: »Sprememba sklepa o pobudi KS Šentrupert o ustanovitvi nove občine.«

Sprejet je bil naslednji

SKLEP:

»OBČINSKI SVET OBČINE TREBNJE SPREJEMA POBUDO SVETA KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠENTRUPERT ZA USTANOVITEV NOVE OBČINE ŠENTRUPERT.

Postopek naj vodijo zainteresirani v skladu z veljavno zakonodajo.«

Ciril Metod Pungartnik, župan

Sklep je naš občinski svetnik Franci Bartolj, bivši predsednik sveta KS, takole komentiral:

»Na sejah Občinskega sveta se le malokdaj zgodi, da bi bil kakšen sklep soglasno sprejet. Toda sklep za ustanovitev nove občine Šentrupert je bil soglasno sprejet! To me samo veseli!«

NAPOVEDNIK:

DOGAJANJA V KS IN DRUŠTVIH	2
UTRIP ŽUPNIJE SVETEGA RUPERTA	9
PAMETEN NASVET	10
KO SE KORENIN ZAVEMO	11
KULTURNI UTRIP	15
BREZ NJIH NI ŠPORTA	19
SKLEPNO DEJANJE V ŠOLI	21

IZ ŽIVLJENJA KRAJEVNE SKUPNOSTI

Svet krajevne skupnosti se je sestel na svoji redni seji 15. marca; člani sveta so sprejeli predlog komunalne komisije glede asfaltiranja v juniju in septembru. Na cestnem področju bomo letos poskušali asfaltirati naslednje odseke: Brinje – Zihel – Škerjanc, Brinje – Podgorica, Hrastno – Močila, Rakovnik – Bizjak, PREPLASTITEV CESTE Rakovnik proti Bizjaku, preplastitev in širitev ceste Rožna dolina. MULDE predvidevamo položiti ob

cesti Roženberk, Sotla – Straža, pri Petru Ravnikarju in Mala sela. Na cesti Brinje – Križev pot je potrebna utrditev. V juliju bomo pričeli širiti lokalno cesto Hom – Kostanjevica. Komunalna komisija ima pravico vrstni red asfaltiranja spreminjati. Omenjeni program del bomo uresničili samo tedaj, če bomo imeli dovolj finančnih sredstev, drugače se dela preložijo na naslednje leto. Glavna naloga vodovodne komisije je obnova starih salonitnih cevi po Šentrupertu. Ko bomo pričeli obnavljati vodovod, bo prihajalo do motenj s preskrbo, zato se že zdaj opravičujemo in prosimo za

Starodobna vozila so vzbujala veliko zanimanja
foto Meta Ribič

razumevanje.

Na naslednji seji 18. aprila smo pregledali opravljeno delo. Komunalna komisija mora počakati na nove cene asfalta, potem bomo obvestili gradbene odbore, ki so zadolženi za odseke za asfaltiranje v juniju. Predvideni odseki so: Brinje – Ziherl, Brinje – Škerjanec, Brinje –

Podgorica in Hrastno - Močila.

Turistično društvo Šentrupert je zaprosilo, naj bi se tudi krajevna skupnost vključila v prizadevanja, da bi dobili novega predsednika, saj je Bojan Brezovar predsednik že dva mandata.

Dogovorili smo se o prireditvi Lov na lisico in o koncertu Vokalne

skupine Freya. Predsednik sveta Peter Frelj se dogovarja s Pošto Novo mesto za prostore v bivši Kostelčevi hiši na trgu. Dogovor je tudi z Dolenjsko banko v Novem mestu, da bo v Kostelčevi hiši tudi bankomat.

Irena Ribič

*Vokalna skupina FREYA bi zaslužila več poslušalcev!
foto Meta Ribič*

foto Meta Ribič

Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert je pobudnik in organizator prireditve 8. septembra na Veseli Gori. S pesmijo pevskih zborov z Dolenjske, Bele krajine in Posavja bodo nazdravili začetku letošnje vinske trgatve.

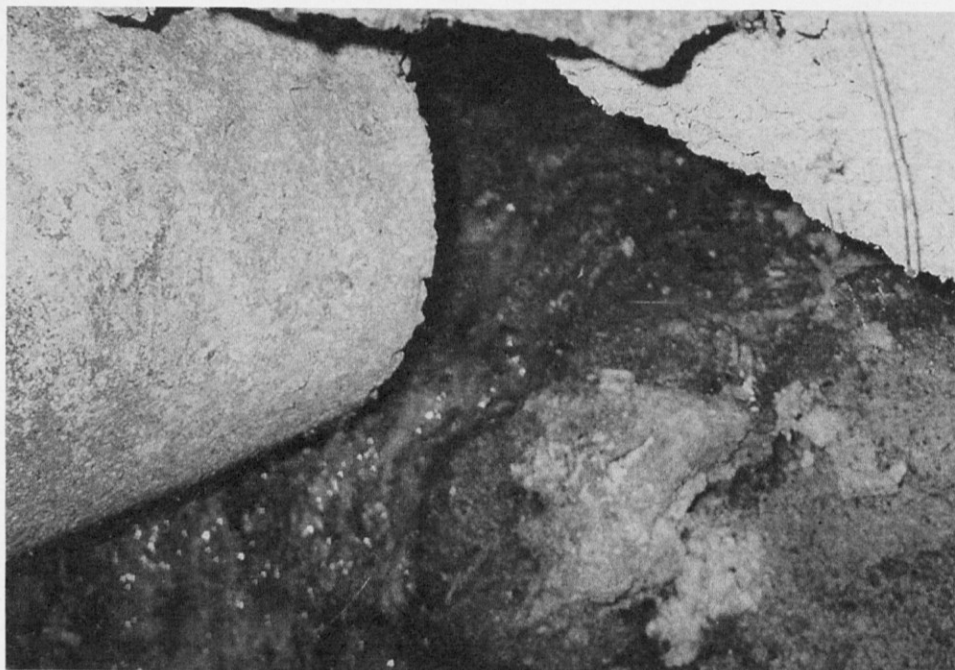
Prireditev bodo obogatili z razstavo o pridelovanju grozdja nekoč in danes. Zato prosijo vse, ki imajo staro orodje ali posode, da bi le-to za to priložnost posodili. Prosimo, da svojo pripravljenost sporočite na KS Šentrupert

- tel.: (07) 34 34 600.

KANALIZACIJA ŠENTRUPERT

V našem kraju poteka kanalizacija samo v središču Šentruperta, ostali del Šentruperta in vasi v KS imajo gospodinjstva greznice. Krajevna skupnost Šentrupert se je odločila, da nam v letu 1996 projektno dokumentacijo naredi Hidroinženiring iz Ljubljane. Komunalo Trebnje smo pooblastili, da vodi za nas vse potrebne aktivnosti. Najprej je bilo potrebno pridobiti soglasja vseh lastnikov, kjer naj bi potekala kanalizacija ... Ker pa vsi lastniki niso dali soglasja, je bilo potrebno projekt spreminjati. Eden izmed pogojev, da se aktivnosti lahko nadaljujejo, je bila zemlja, kjer bo stala čistilna naprava. Tako je krajevna skupnost Šentrupert leta 1999 kupila parcelo na Vrh. Komunala ni pridobila lokacijske in gradbene dokumentacije, ker ni dobila vseh soglasij lastnikov. V dogovoru med Komunalo Trebnje in KS Šentrupert smo 21. aprila 2000 od njih prejeli vso dokumentacijo za izgradnjo čistilne naprave in kanalizacije. KS Šentrupert je po prejemu dokumentacije le pridobila od lastnikov potrebna soglasja, ki pa jih je še potrebno overiti pri notarju. Na Občino Trebnje smo tudi vložili lokacijsko dokumentacijo za pridobitev lokacijskega dovoljenja.

Irena Ribič

*Odplake, ki se stekajo v Busnik
foto Milan Šturm*

KJE NAS ČEVELJ ŽULJI?

Prihajajo vroči dnevi in za tiste, ki živimo v bližini manjših potokov, tudi neprijeten vonj, ki se bo širil iz nizkih in počasi tekočih voda. Poleti, ko je voda v majhnih potokih (kot je na primer Busnik) zelo nizka, včasih ne vemo, ali živimo res ob potoku ali ob odprti kanalizaciji, ki je gojišče raznega mrčesa in vodnega plevela, ki se poleti v strugi tako razbohoti, da vode skoraj ni videti. Žal se gospodinske odplake, marsikje pa tudi gnojica iz hlevov še vedno stekajo v potoke. Vsa gospodinjstva nimajo pretočnih greznic in tako gre vse neposredno v vodo. Še posebej

hudo je tam, kjer gre za večje število gospodinjstev, kot pri nas na primer v stanovanjskih blokih v Slovenski vasi, kjer so verjetno greznice že hudo dotrajane in ne služijo več svojemu namenu (kar kaže tudi posnetek na fotografiji).

Ko bomo Šentrupert svoja občina, bo v naši občinski blagajni verjetno več denarja, ki se bo, upamo, porabljal tudi za tako pomembne stvari, kot bi bila urejena kanalizacija. Upamo tudi, da Šentrupert takrat ne bo pozabil okoliških vasi.

Milan Šturm

Važno obvestilo:

**Sprejeli so našo varianto,
da bo daljnovod šel po
nenaseljenem območju!
Hvala vsem, ki ste podprli
tako rešitev!**

ŠENTRUPERSKO POKOPALIŠČE POSTAJA TESNO

Na šentruperskem pokopališču se število novih grobov kar občutno veča; čeprav se še najde posamezen prostor, je vendarle izbira vedno manjša. Še največ

prostora je na tistem delu pokopališča, kjer so pokopani otroci. Ker ne vemo za lastnike teh grobov, vljudo prosimo, naj se vsi tisti, ki želijo otroški grob ohraniti, javijo na krajevni skupnosti – najkasneje do 31. avgusta. Po tem datumu ne bomo odgovarjali, če bo morda posamezen grobek namenjen novemu lastniku. Zahvaljujemo se za razumevanje!

NOVICE VODOVODNEGA ODBORA

V mesecu maju smo na pobudo nekaterih posameznikov pričeli izgradnjo vodovodnega omrežja Hom - Sela. Zgrajeno je bilo 500 metrov glavnega voda, na katerega je že priključeno devet uporabnikov, imajo tudi nadzemni hidrant. V aprilu smo izvedli delno rekonstrukcijo glavnega voda Kamnje - Šentrupert v dolžini dvesto metrov.

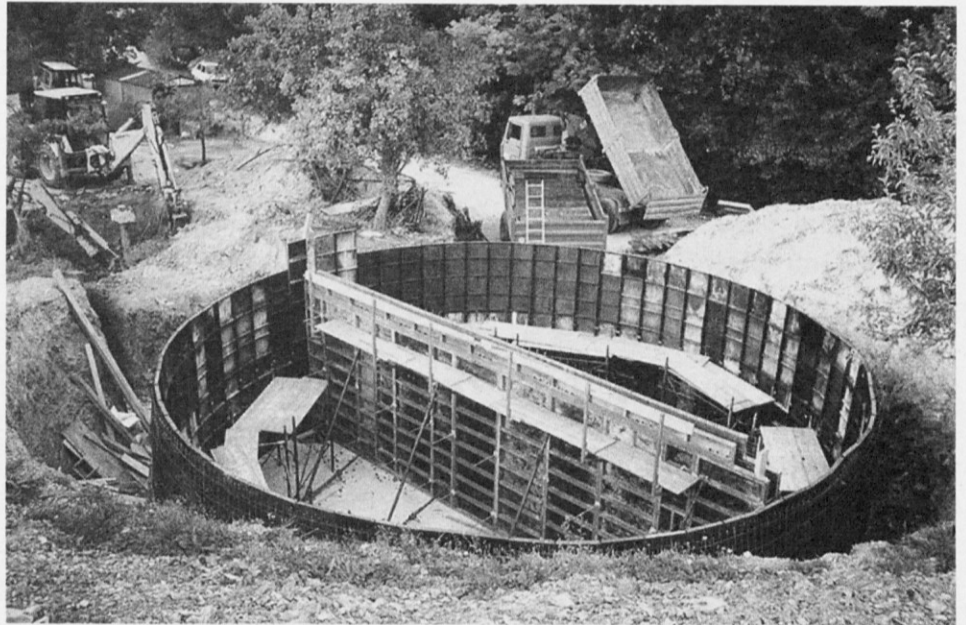
KAKO PRITI DO VODOVODNEGA PRIKLJUČKA

V naselju, kjer je zgrajen glavni vod in je možnost priključitve na obstoječe omrežje, se odda vloga za vodovodni priključek na krajevno skupnost Šentrupert. Le-ta potem izda ustrezno soglasje.

Za ostale zainteresirane porabnike vode iz vodovodnega sistema Hom in Kamnje pa prosim, da vas ali zaselek izbere tri predstavnike, ki bodo vodili vse potrebno za izgradnjo vodovoda. Le-ti bodo posredniki med vasjo in krajevno skupnostjo ter vodovodnim odborom. Njihova naloga bo določitev trase v sodelovanju s projektantom, pridobitev vseh potrebnih soglasij za motenje posesti, podpis pogodb z bodočimi uporabniki in zagotovitev pomoči pri izgradnji ob ročnih delih.

Vse uporabnike vode iz sistema Hom in Kamnje prosim, da vse napake na sistemu, tudi manjši tlak v vodovodni pipi, sporočijo na telefonsko številko 041 896 544.

Milan Prah, vzdrževalec vodovoda

*Izgradnja rezervoarja v Nebesih je bilo zatevno delo
foto Meta Ribič*

PRISPEVEK ZA VODOVODNI PRIKLJUČEK

• GOSPODINJSTVO	200.000,00 SIT
• VIKEND	180.000,00 SIT
• ZIDANICA (zidanica in delovni prostor)	160.000,00 SIT
• ZEMLJIŠČE BREZ STAVBE	120.000,00 SIT
• DRUGI PRIKLJUČEK GOSPODINJSTVA	140.000,00 SIT
• TRETJI PRIKLJUČEK GOSPODINJSTVA	120.000,00 SIT

• ZAGOTOVITI JE TREBA TUDI 50 UR OBVEZNEGA DELA ZA POSAMEZNI PRIKLJUČEK – ALI PLAČILO 700 TOLARJEV NA URO. NA PLAČILO PRISTANEMO SAMO V UPRAVIČENIH PRIMERIH.

• PRIKLJUČEVANJE GOSPODINJSTEV, VIKENDOV IN ZIDANIC SE IZVAJA TAKO, DA DO 50m IZKOPA FINANCIRA STRANKA, NAD 50 m IZKOPA PA SE FINANCIRA IZ SKUPNIH SREDSTEV OZIROMA Z ŽIRO RAČUNA.

• ZA GOSPODINJSTVO ALI LASTNIKA PRIKLJUČKA, KI PLAČUJE KRAJEVNI SAMOPRISPEVEK, SE CENE ZNIŽAJO ZA 10 %.

CENA PRISPEVKA NA OBSTOJEČI GLAVNI VOD

• PRIKLJUČEK I'	98.518,00 SIT
• VIKEND, ZIDANICA – PO UPORABNI POVRŠINI	827,00 SIT/m ²
• IZKOP IN MATERIAL FINANCIRA STRANKA.	

Vodovodni odbor KS Šentrupert

MATIČNI URAD ŠENTRUPERT

Matični urad Šentrupert se nahaja v stavbi Šentrupert 48, last Občine Trebnje.

Za stranke so uradne ure v sredo od 7.30 do 11. ure in od 11.30 do 17. ure. Potrebne informacije pa je možno dobiti tudi v torek in četrtek. Matičarka izdaja krajanom posamezne listine, kot so: potrdila o državljanstvu, potrdila o prijavi stalnega in začasnega prebivališča, potrdila o družinski skupnosti, izpiske iz rojstnih matičnih knjig, izpiske iz poročnih matičnih knjig in izpiske iz matičnih knjig umrlih.

Na matičnem uradu Šentrupert stranke prijavijo svoje stalno ali začasno bivališče. Seveda pa matičarka posameznim strankam tudi svetuje, kje lahko dobijo ostale informacije.

Prostor, v katerem dela matičarka, pa ne izpolnjuje kvalitetnih pogojev za delo in tudi ni računalniško opremljen. Upravna enota Trebnje si zato prizadeva, da bi v prihodnosti pridobila ustrežnejši prostor, ki bi omogočal kvalitetnejše pogoje za delo matičarke in nudil strankam kvalitetne in učinkovite storitve.

UPRAVNA ENOTA TREBNJE

Pripis:

Prostor se ureja in vse tako kaže, da bo MATIČNI URAD kmalu v prostorih KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠENTRUPERT.

VEDNO AKTIVNO DRUŠTVO KMEČKIH ŽENA

25. maja nas je poln avtobus odpeljal na poučno ekskurzijo. Najprej smo se ustavili v Pedagoškem raziskovalnem centru za živinorejo. Sprejel nas je direktor zavoda ter pozdravil z mislijo, da ne pristane na nore krave. Inženir nas je popeljal po novi farmi; najprej po dveh hlevih, kjer je bilo polno bikov – v prvem enoletni, v drugem pa taki, da jih s spoštovanjem pogledaš. Kravja hleva sta bila prazna, v zadnjem hlevu pa imajo do sto petdeset ovac – pri njih je semenska banka za vso Slovenijo, kar ovčarji potrebujejo.

Imajo tudi potrebno orodje za spravilo krme in silaže.

Inženir nam je povedal, da do 40 % krav osemenijo že v hlevu, preden gredo na spomladansko pašo, drugo pa po naravni poti stori bik, ki se pase s kravami. Krave imajo zunaj do jeseni, tudi prenočujejo na paši in tam se tudi telički krmijo pri njih, saj nič ne molzejo; tudi do njih smo se odpeljale z avtobusom.

Od tam smo nadaljevale pot v Bilje pri Gorici, v sadjarski center za drevesa koščičarjev. Gospa di-

rektorica, sošolka inž. Janka Širca, nas je zelo prijazno sprejela. Veliko zanimivih stvari nam je povedala o češnjah in marelicah ter nas tudi peljala v nasad češenj. Prve češnje so delavci že obirali, vse drevje je vzgojeno v obliki grma, da smo lahko s tal obirale za pokušino, kar pa smo odnesle s sabo, smo kupile. Gospa inženirka ima ogromno energije, vsa ta drevesa spremlja že deset let, preden lahko reče, katero drevo bi bilo primerno za nas. Pozna vse sadne svetovne centre, ve za vse nove vrste, ki so boljše za rast in plod.

Pot smo nadaljevale na primorsko božjo pot, na Sveto goro, saj je od sadjarskega centra oddaljena le deset kilometrov. V tej veličastni katedrali smo molile in zapele v čast Mariji.

Kosilo smo imele na Kosovelovi turistični kmetiji, vodi jo sorodnik pesnika Srečka Kosovela. Po kosilu, ki nam je prav teknilo, smo se poslovile od Črnič in nadaljevale pot v Portorož in naprej mimo solin v Sečo. Tu smo obiskale vrt kaktusov – nekaj smo jih tudi domov prinesle,

Nepozabni trenutki

da nam bodo lepšali domove. Tam je zelo veliko vrst kaktusov – najstarejši je star 47 let, imenuje se taščin stol. Kaktusi so tako lepo cveteli, da jih je bilo veselje videti. Hišo imajo kot v pravljici: vse je zasajeno z eksotičnim rastlinjem. Tudi kokosova palma se da tu kupiti, pa še drage niso.

Napravili smo še panoramski ogled ob obali morja po Portorožu in nato proti Kopru, postanek za večerjo pa smo imeli v Grofiji, kmečkem turizmu pri Stični.

Zadovoljne smo se vračale – hvaležne organizatorju inž. Janku Šircu, pa tudi šoferju Franciju Prijatelju, ki nas je varno pripeljal domov.

Ko je 2. junija Društvo vinogradnikov Šentrupert imelo svoj praznik, nas je povabilo, da bi pripravile razstavo

Razstava je uspela, predstavljala je vsaj delček tistega, kar se da videti na razstavi Dobrot iz kmečke peči v Ptuju.

Ponosna sem na članice, ki so bile pripravljene delati, še posebej, ker je bilo v tistem tednu polno dela na travniku, polju in v vinogradu, v imenu odbora pa se jim lepo zahvaljujem za sodelovanje.

Ob razstavi kruha in peciva pa sem odprla še našo knjižnico, saj je tako lepa, da je prav, da jo tudi drugi vidijo. Knjižnica je bila ustanovljena že pred dobrimi devetdesetimi leti in je najstarejša v tem delu Dolenjske. Lahko smo ponosni na naše dede in takratnega župnika, da jim je uspelo to narediti. Prav tako pa smo lahko hvaležni tudi sedanjemu predsedniku sveta

POVZETEK IZ POROČILA O DELU TURISTIČNEGA DRUŠTVA ŠENTRUPERT od marca 1999 do aprila 2001

Po občnem zboru leta 1999 smo največ aktivnosti posvetili oblikovanju Steklasove pohodne poti. Veliko dvomov se je postavljalo glede poteka same trase, markiranja, izdelave smerokazov, dogovorov z lastniki zemljišč in izdelavo zloženke. S potjo smo želeli zajeti čimveč zgodovinskih znamenitosti, gostinsko – turističnih točk in naravnih lepot, ki jih ponuja šentruperska dolina. Pot je med prvimi prehodil tudi predsednik države Milan Kučan, ki je bil navdušen nad lepoto doline. V oktobru 1999 smo izpeljali otvoritev Steklasove pohodne poti.

13. februarja smo začeli z odmevnim projektom – okroglo mizo na temo Steklasova pohodna pot. Srečanje je potekalo v gostilni Javornik. Iskali smo možnosti za povezovanje s pohodnimi potmi v občini Litija, opozorili smo na pomanjkljivosti ter se dogovorili, da bomo pot predstavili tudi na sejmu Alpe – Adria.

V marcu smo organizirali sejem na Veseli Gori, v aprilu pa spomladanski pohod po Steklasovi poti. Junija smo sodelovali v tradicionalni prireditvi Cviček 2000, ki jo vsako leto prireja Društvo vinogradnikov Šentrupert. Pripravili smo množičen pohod za sodelavce

*Na razstavi kruha in peciva v družbi z vinsko kraljico
foto Janez Platiše*

dobrot; naš odbor je ponudbo z veseljem sprejel.

Pecivo in kruh nas je peklo 28 članic, med njimi sta v reklamne namene dali turistični kmetiji Gorenc s Hrastnega in Možina iz Drage.

krajevne skupnosti Petru Frelihu, saj je bila obnova knjižnice prvo večje delo, ki ga je naredil ob sprejetju nove funkcije.

predsednica Malči Kostevc

podjetja Bartog iz Trebnjega, na katerem se je trlo okrog sedemsto pohodnikov iz vse Slovenije, ki so občudovali lepoto naše pokrajine in gostoljubnost.

Ob večjih aktivnostih smo sodelovali tudi v drugem dogajanju, na primer na srečanju starodobnih vozil, ob blagoslovitvi prenovljene cerkve na Veseli Gori, člani društva pa se udeležujejo tudi raznih posvetovanj. V oktobru je potekal že peti pohod; veseli smo, ker se je število pohodnikov večalo. Časopis Dnevnik je objavil odmevno reportažo o Steklasovi poti. V novembru smo se udeležili slovesnosti ob vsakoletnem tekmovanju Moja dežela – lepa in gostoljubna. Odločili smo se, da bomo tudi v našem društvu ustanovili komisijo, ki bo izdelala kriterije in razpisala tekmovanje ter ocenjevala kraj v določenem obdobju.

Udeležili smo se sejma Alpe – Adria. V februarju 2001 smo pripravili srečanje s turističnimi delavci iz Litije in znova iskali možnosti za povezovanje.

V marcu smo spet organizirali Gregorjev sejem in se veselili otvoritve izletniške kmetije Možina.

Predstavili smo se na Zelenem valu radia Grosuplje.

Uspeli pa smo tudi prepričati vodstvo Krke zdravilišč in njihove animatorje, da so nas obiskali. Razkazali smo jim našo dolino, Steklasovo pohodno pot in turistično – gostinske točke na poti. Obljubili so nam, da bodo izlete za svoje goste vodili tudi v našo dolino. Za nami pa je že tudi letošnji spomladanski pohod.

Društvo je kljub pomanjkanju časa v zadnjih dveh letih veliko naredilo. Vsem, ki so sodelovali v teh projektih in porabili svoj prosti čas in denar, iskrena hvala! Za naprej pa veliko pozitivne energije, saj mora Šentrupert in ta čudovita dolina živeti tudi v prihodnje v vseh delih in porah njegovega življenja in dela.

*Daljšo poročilo zapisal
predsednik TD Bojan Brezovar,
povzela Gabrijela Šturm*

*Na zdravje najstarejši vaščanki!
foto Bojan Brezovar*

KRAJEVNA ORGANIZACIJA RDEČEGA KRIŽA NE POZABLJA NAJSTAREJŠIH

28. aprila smo člani odbora Rdečega križa Šentrupert skupaj s predsednikom sveta krajevne skupnosti Šentrupert Petrom Frelhom obiskali vse naše devetdesetletnike. Kar trinajst smo jih razveselili v domačem okolju, kjer zanje svojci lepo skrbijo. Presenečeni smo bili, ker nikogar nismo našli v postelji, da bi bolehal. Posedeli smo z njimi, jim naklonili prijazno besedo, ki nam vsem dobro de, in jim zaželeli dobro počutje tudi v prihodnje. V domu starejših občanov v Trebnjem pa smo obiskali še naša devetdesetletnika Ančko Hribar in Andreja Štamcarja – in kar ne moremo verjeti, da smo se medtem že od Andreja Štamcarja poslovili – s svojo delavnostjo in prijaznostjo bo še živel v srcih tistih, ki smo ga poznali.

Našo najstarejšo krajanko, petindevetdesetletno Ludoviko Brzin s Straže, smo našli nasmejano in zgovorno samo doma. Še vedno v glavnem sama poskrbi zase. Le med vikendi jo obiščejo sorodniki. Ko smo ji povedali, da bi se radi z njo slikali, je skoraj stekla v sobo, da se je preoblekla. Ko se je vrnila, nam je nasmejano povedala: »Veste, obleka naredi človeka. Tega se še vedno držim.« Da je to res, vidite tudi na posnetku.

predsednica Marija Brezovar

UTRIP ŽUPNIJE SV. RUPERTA

UTRIP ŽUPNIJE SVETEGA RUPERTA

Sveto obhajilo je vedno slovesen trenutek

Šolsko leto je za nami, s tem pa tudi veroučno leto, ki je imelo poudarek na rasti človeka po posameznih starostnih obdobjih. Tudi veroučna spričevala imajo namen vzgajati in spodbujati na poti rasti človeka, ki je neizmerna vrednota, vrhunec stvarstva in odsev STVARNIKA. Veroučno spričevalo pa ni samo ogledalo posameznika, pač pa tudi odsev otrokovih staršev, zato je primerno, da si starši vzamejo čas, da skupaj z otrokom »pokramljajo« o spričevalu – tako o veroučnem kakor tudi šolskem – ter naredijo skupaj z otrokom tudi skupen pregled in načrt za naprej.

Pomladanski meseci so poleg utečenega župnijskega utripa imeli še poseben poudarek na temeljito pripravo prvoobhajancev – na praznik prvega svetega obhajila, ki je bil pri nas v nedeljo, 20. maja. Kar 32 naših najmlajših je bilo lepo pripravljeno za ta praznik ob pomoči prizadevne sestre Ivanke Zakrajšek, naše rojakinje. Naši birmanci pa so se z vso prizadevnostjo vključevali v vedno resnejše priprave na praznik svete birme, ki bo v nedeljo, 1. julija. Med nami bo pomožni škof dr. Alojz Uran – tokrat že tretjič, kar nas še posebej veseli, saj smo tako postali že pravi prijatelji. Pomembni

so tudi dnevi pred praznikom – tako imenovana devetdnevnica. V tem času se bomo srečali s škofom birmovalcem (27. junija ob 18. uri) k tako imenovanemu »spraševanju«, ko z vsakim birmancem tudi škof spregovori. To so prav zanimiva kramljanja in odkrivanja. Ker so pred nami počitnice, bo tudi naše življenje »počitniško« utripalo. Takoj prvi teden počitnic bo ORATORIJ (veseli teden) – teden pred praznikom svete birme, nato nas od 9. do 14. julija čaka Uskovnica – oddih na planinah, v mesecu avgustu pa naše slovensko morje Ankaran od 6. do 11. avgusta. Vse

to je otrokom že znano, saj so v nedeljo, 10. junija, pri zaključni sveti maši pri veroučnih spričevalih prejeli obvestilo za svoje starše glede počitniškega programa. Ob vsem tem delu pa skrbno nadaljujemo že dolgo zasnovano garaško delo mojega predhodnika, gospoda Janeza Vidica, pri ohranjanju naše kulturne dediščine tako na gotski »lepotici« župnijski cerkvi svetega Ruperta – restavratorska dela na oknih, restavraciji talnega zidca na zvoniku in portala zakristije – kakor na Okrogu pri sveti Barbari z restavracijo talnega zidca z oporniki. Na Križevem potu pa smo se lotili sanacije vseh kapelic s kapelo, da tako rešimo propadanje fresk. Dela na Velikem Cirkniku pa so v polnem teku, streha je končana, v jesenskih mesecih je na vrsti nova fasada. Vse to zmoremo le s skupno prizadevnostjo vseh krajanov naše župnije. Za vso vašo pozornost se vam vsem iskreno zahvaljujem ter najtopleje priporočam. Samo z vašo pomočjo, brez vas sem brez moči.

Mirko Simončič

PAMETEN NASVETI

VOLUHAR – SOVRAŽNIK ALI DRUŽINSKI ČLAN?

Kdo ne pozna zavaljenega glodalca, dolgega okrog 15 cm, ki dela v tleh plitve, jajčaste rove? Pokrit je z rjavkastim kožuhom, ima kratko glavo z majhnimi ušesi, skritimi v dlaki, in dlakav rep. Nanj se jezijo predvsem gospodinje, saj jim pridno pobira pridelke z vrta in dobro »preorje« zemljo.

Spomladi mu najbolj teknejo sladke čebulice tulipanov, jeseni pa korenine radiča. Vmes si privošči še malo krompirja, korenja, zelene, pese, solate, ne odreče pa se niti mladim sadikam kapusnic in fižola. Narcise in cesarski tulipani, česen in čebula se mu upirajo zaradi neprijetnega vonja čebulic. Če mu zmanjka sladkih podzemnih delov, začne obžirati mlade liste. V sadovnjaku se najraje loti jablan na vegetativnih podlagah in hrušk, cepljenih na sejanec. Ko začnejo drevesa rumeneti, veneti ali se sušiti, je že prepozno za ukrepanje, saj je voluhar že pogrizel korenine in spodnji del debla oglodal do lesa. Škodo povzroča s spodkopavanjem, z rahljanjem, objedanjem korenin in nadzemnih delov rastlin ter z nepravilno oblikovanimi kupi zemlje. Zelo hitro se razmnožuje. Samica povrže dvakrat do štirikrat na leto po dva do sedem mladičev. Ti se pri starosti dveh mesecev spet razmnožujejo. Ravno zaradi hitrega razmnoževanja je zatiranje voluharja zelo težko. Izbiramo lahko med več sredstvi in načini zatiranja, vendar posebno učinkovitih še ne poznamo.

Za lov na voluharja z različnimi pastmi potrebujemo veliko volje in vztrajnosti. Vab se ne smemo dotikati z golimi rokami, ker voluharja odbija vonj po človeku. Delo je uspešnejše, če nadaljavamo pasti samo v naseljenih rovih. Kako vemo, da je rov naseljen? Preprosto, odkrijemo in s palico označimo čim več rogov. Voluhar ne mara prepiha, zato odkrite rove hitro zadela z zemljo in nam izda svoje sprehajalne poti. Namesto pasti lahko v naseljene rove vstavimo

tudi doma pripravljene vabe s primesjo rodenticida (fitofarmaceutskega sredstva za zatiranje glodalcev) ali že pripravljene vabe, ki jih kupimo v trgovini s sredstvi za varstvo rastlin. Za vsa fitofarmaceutska sredstva velja, da moramo natančno prebrati priložena navodila in se ravnati po njih. Na površinah, kjer nastavimo vabe, se določen čas, ki je naveden v priloženih navodilih, ne smejo zadrževati domače živali. Ne porabljene vabe in poginule glodalce moramo odstraniti.

Lahko kupimo tudi pripravke, ki jih vložimo v odprte rove in rove zasujemo z zemljo. Iz zrnca ali tableta v prisotnosti vlage izhaja strupen plin fosforvodik. Enak plin razvijejo tudi naboji, ki jih prižgemo, vstavimo globoko v naseljen voluharjev rov in ga zasujemo.

Namesto pripravkov, iz katerih izhaja fosforvodik, lahko uporabimo izpušne pline bencinskega motorja, ki jih v vsak rov nekaj minut uvajamo z gumijasto cevjo. Ogljikov monoksid zaduši voluharja.

V sadovnjaku mlada drevesa za nekaj let ubranimo pred nadležnim glodalcem tako, da korenine ob sajenju obdamo s košaro iz goste žične mreže. Celo leto vzdržujemo pas pod drevesi brez plevela in trav in ne odganjamo naravnih voluharjevih sovražnikov.

Poleg omenjenih načinov za zatiranje voluharja, ki jih verjetno vsi poznate, mnogi med vami pa tudi preizkušate, obstaja še nekaj »receptov«, ki krožijo med ljudmi. Enega od njih, in sicer sajenje križnolistnega mlečka, ki oddaja voluharju neprijeten vonj, zasledimo tudi v literaturi. Križnolistni

mleček naj bi s svojim vonjem odvrčal voluharja od rastlin, posajenih v njegovi bližini. Na žalost mu vedno ne uspe in zgodi se, da ravno tej rastlini voluhar obžre korenine.

Tisti, ki radi zgodaj vstajate in ki se vam mali glodalec ne smili, lahko okrog pete ure zjutraj uživata na vrtu v prebujajočem se jutru in »planete« po voluharju, ko bo pričel tresti rastlino.

Lahko kupite naprave, ki z oddajanjem zvoka preženejo nadležnega glodalca. Podoben učinek naj bi imele steklenice, do vratu zakopane v zemljo.

Nekateri prisegajo na črepinje, drugi na človeške lase, zakopane v tla. Mislim, da za vrtove, na katerih pridelujemo zelenjavo, to ni primerno. Samo pomislite, da uživate ob skledi mlade, sveže solate z domačega vrta, v kateri najdete nekaj las ...

Opisala sem vam le nekaj načinov, s katerimi lahko bolj ali manj uspešno zatirate tega malega glodalca, ki vam dela skrbi. Proizvajalci ponujajo mnogo izdelkov in vsi zagotavljajo uspeh. Če je temu res tako, presodite sami. Uspešni boste le, če voluharja ne boste nikoli pustili pri miru in če boste v to prepričali tudi sosede.

Za konec pa bi vam rada dala še dobronameren nasvet. Če se bojujete z voluharjem, pa vam še vedno dela škodo, spremenite mišljenje. Ne imejte ga več za sovražnika. Posejte in posadite malo več zelenjave, kot jo potrebujete, in ga sprejmite kot novega člana družine, ki potrebuje hrano za preživetje. Vem, da bo težko, a ko boste naslednjič opazili na vrtu uvelo glavico solate brez korenin, se nasmehnite in si recite: »Nič hudega, če si si privoščil kosilo, solate bo za vse dovolj.« Boste videli, vaše življenje bo prijetnejše ...

Mateja Zajc, univ. dipl. inž. agr.

KO SE KORENIN ZAVEMO

ANKETA O PREHRANI NAŠIH DEDKOV IN BABIC

Osnovna šola dr. Pavla Lunačka je že nekaj let vključena v prizadevanja za zdravo prehrano, saj smo v skupini ZDRAVIH ŠOL Zato smo se odločili, da bi povprašali starše, dedke in babice – morda že tudi pradedke in prababice, da bi nam povedali, katere jedi so bile bistvena sestavina njihove prehrane.

V anketi je sodelovalo 40 % vseh učencev; nekateri so zelo nazorno prikazali, kako so se včasih prehranjevali.

Hrana je bila nekdanj veliko bolj skromna in enolična. Velik vpliv na prehrano so imeli letni časi. Dnevno so imeli od tri do pet obrokov; spomladi in poleti so bili obroki pogostejši in tudi bolj obilni, ker so opravljali težja dela. Takrat so zajtrkovali že pred sedmo uro, večerjali pa so po opravljenem delu, tudi po 20. uri. Navadno so imeli tri tople obroke, za malico pa so bili veseli že kosa kruha.

Obrok ni bil povsod enak za vse člane družine; otroci so večkrat dobili manjše obroke, lažjo – mlečno hrano. Večinoma pa je bila hrana enaka, saj so jedli iz ene posode – navadno iz lončene skleda.

Zelo so pazili, da so skupaj jedli. Navadno so pred jedjo in po njej molili, preden pa so začeli jesti, je bil še gospodarjev glas: »Bog žegnaj!«

Zajtrk je bil zelo pomemben in obvezen obrok; najbolj pogosto so zajtrkovali mleko, mlečno kavo, čaj, mlečno kašo, polento, kislo ali sladko zelje, kislo repo, ajdove, koruzne ali bele žgance, krompir v oblicah, fižol, jajca, prežganko s stepenim jajcem, ob kruhu pa domačo slivovo marmelado, domačo skuto in smetano. Najraje so imeli preprost zajtrk, ob praznikih pa so si vsaj bogatejši privoščili tudi potico, bel kruh, šunko ali klobase.

Za kosilo so najbolj pogosto imeli tisto, kar so doma pridelali: krompir, močnik, štruklje, fižol, zelje, repo, enolončnice brez mesa, bele žgance in obaro, matevž, solato, krvavice in pečenice, ko so bile koline, krompirjevo juho,

krompirjeve cmoke, svaljke, paradižnikovo omako in pire krompir; meso so si privoščili le ob nedeljah in praznikih. Takrat je bila obvezna kokošja ali svinjska juha, krompir, solata, razni zavitki, orehova ali ocvirkova potica, pečenka, bel kruh, orehovi štruklji in za nameček še kozarec vina.

Zvečer so najraje imeli lahke mlečne jedi, če so imeli dovolj mleka pri hiši, mlečni močnik, mlečni riž, proseno kašo s suhimi slivami, belo kavo in kruh, palačinke, mlince, poleti kislo mleko ... Ob postu so največkrat šli brez večerje spat, še posebej, če je bila pri hiši velika revščina.

Tudi za danes priporočajo lahke, mlečne večerje, ki ne smejo biti prepozno, a tudi ne preobilne. Nekateri priporočajo samo skodelico čaja ali mleka, polento in mleko, kruh in mleko, palačinke, mlečni riž ali mlečno kašo.

Naši dedki in babice se radi spominjajo preteklosti in še vedno si radi pripravijo stare, domače jedi. So pa razočarani nad mladimi, ker takih jedi skoraj ne poznajo, a jih tudi ne želijo spoznati. Priporočajo nam manj mesa in maščob, več sadja in zelenjave, več domačih, preprostih jedi, kot so močnik, kaša, kislo mleko, pečena kaša, kisla repa in kislo zelje, žgance, štruklje, polento, juhe, zelenjavne priloge, skratka: ZDRAVO, NARAVNO HRANO.

Mi pa bomo veseli, če nam bo kakšna starejša bralka ŠentRUPERTA poslala preprost recept za jed, ki jim je bila nekdanj priljubljena, a je danes po krivici pozabljena.

mentorica Irena Anžur Brcar

RAZISKOVALNA NALOGA O PREHRANI NAŠIH PREDNIKOV

Z veseljem smo se lotile letošnje zgodovinske naloge o prehrani naših prednikov, ki jo je tudi tokrat razpisala Zveza prijateljev mladine Slovenije. Tema nam je omogočala ustvarjalno delo, predvsem pa veliko razgovorov z ljudmi, ki veliko vedo o preteklosti in so to pripravljene tudi posredovati drugim.

Pri nalogi so sodelovale učenke Maja Bartol in Mateja Ramovš iz osmega razreda ter sedmošolki Mojca Gorenc in Barbara Škoda. Z nalogo smo spoznale prehrabene navade na našem območju v preteklosti, gostilniško prehrano, pomen ledenice ter gospodinjstvo – kmetijsko šolo na Mali Loki.

Pogovarjale smo se z domačinkami Zoro Vavtar, Angelo Primožič, s Kristino Majcen in z Rozalijo Valas, z gostilničarjema Majdo in Bojanom Kolencem z Mirne, uporabile pa smo tudi zapiske Kristine Primožič, Anice Kisovec in Lojzke Šalehar – vse so bile udeleženske šole na Mali Loki. Upoštevale pa smo tudi ugotovitve ankete o prehrani naših prednikov. Prijetno smo bile presenečene ob pripravljenosti ljudi, ki so nam posredovali številne zanimivosti. Spoznale smo, da ljudem veliko pomenijo stvari iz njihove mladosti, saj imajo skrbno shranjena spričevala, slike in zapiske. Kako je pomembno, da zbiramo in zapisujemo podatke iz naše preteklosti, priča tudi spoznanje, da sta medtem že umrli informatorki

Anica Kisovec in Majda Kolenc. Tako je tudi v nalogi ohranjen spomin nanju.

Med prebiranjem receptov, ki so jih zapisovale učenke gospodinjsko-kmetijske šole, smo bile pogosto presenečene nad jedmi, ki so jih nekoč pripravljali, predvsem pa nad kvalitetnimi zapiski udeleženk šole. Jedi, ki so jih pripravljale učenke na Mali Loki, so bile zelo zahtevne in so zahtevale veliko časa. Ob prebiranju teh zapiskov in ob pripovedovanju gospodinji lahko trdimo, da so kmečke ženske pripravljale bolj skromno hrano. Na splošno pa so nekoč pri kuhi uporabljale veliko prežganja, moke, masti, malo mesa in malo zelenjave – izjema so bili zelje, repa in koleraba.

Zelo zanimivi so bili tudi razgovori z gostilničarjema Kolenc o ledenici; to je bil prostor, v katerem se je led obdržal skozi vse leto; navadno so bile ledenice nad zemljo, Kolenčeva pa je bila v zemlji. Lomljenje ledu je potekalo v najhujšem mrazu, zato je bilo to zelo naporeno delo.

O življenju in delu v gospodinjski šoli na Mali Loki nam je pripovedovala udeleženka šole Angela Primožič; šola je obiskovala v šolskem letu 1938/39. Dve leti pred njo je bila učenka te šole tudi njena sestra Kristina. Le-ta je očetu svetovala, naj da v šolo tudi Angelo, »naj se kar sama uči«. Šolanje je trajalo 10 mesecev in je stalo 300 din. Del šolnine so pokrili starši, del pa je primaknila tedanja občina Šent Rupert – to je bilo podobno današnjim štipendijam. Ob odhodu v šolo je vzela s seboj obleko in čevlje, kot da bi šla v internat. Med letom namreč deklet niso domov spuščali; utemeljili so, da »se samo raztresejo«.

V gospodinjski šoli so se kmečka dekleta učila ročnih del, kuhanja, šiviljstva, pridelovanja lanu, mlekarstva in podobno.

V šoli je učilo sedem sester, šola pa je vodila sestra Hedvika Puntar.

V posamezni skupini je bilo 42 deklet, ki so jih razdelili v tri področja. Prva skupina je delala v kuhinji, druga je bila gospodarska skupina, zadnja pa

Pranje perila na Temenici - leta 1936

šivalna skupina; v vsaki skupini so bila dekleta en teden.

Skupina v kuhinji je vsak dan pripravila tri jedilnike: za sestre, za učenke ter za hlapce in deklet; zadnji jedilnik je bil najbolj skromen.

Pri vsakem jedilniku sta delali po dve učenki.

Gospodarska skupina je molzla, delala na vrtu, pri kokoših ... Za prašiče so skrbele deklet, le pomije so nosile učenke. Hlapci so morali pripraviti zemljo za sejanje ali sajenje. Udeleženke so se učile tudi vzgajanja in presajanja sadik; učenka Angela je vzgojila in dobila za domov sadiko jablane.

Dekleta, ki so šla v hlev, so vstala že ob štirih zjutraj, ostala pa ob peti uri. Najprej so postlala postelje, šle k maši, nato na zajtrk, sledil je pouk.

Zanimiv je pogled v njihov predmetnik: verouk, vzgojeslovje, slovenščina, računstvo, kemija, gospodinjstvo, živiloznanstvo, zdravstvo, mlekarstvo, živinoreja, oskrba zdrave in bolne živine, poljedelstvo, vrtnarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo, kletarstvo in vinogradništvo, združništvo in kmetijske organizacije, gospodinjsko in kmetijsko knjigovodstvo.

Ocenjevali pa so tudi njihovo pridnost in spretnost pri praktičnem delu. Ti predmeti (vaje v delu) so bili: gospodinjstvo, kuhanje, mlekarstvo, gospodinjstvo in vrtnarstvo, šivanje in

krojno risanje.

Po drugi svetovni vojni, ko so sestre odšle, se je šola preimenovala v Državno kmetijsko – gospodinjsko šolo na Mali Loki.

Naj bo za konec za »pokušino« jedilnik z dne 29. novembra 1935:

1. Prežganka s kašnatimi štruklji
2. Pire krompir in korenjeva omaka s fižolom
3. Polentni hlebčki z marmelado

Štruklji: Napravi vlečeno testo iz dveh litrov moke, 1 jajca, žličke soli in mlačne vode, pusti, da pol ure počiva. Med tem časom sprži na masti in čebuli pol litra oprane kaše, jo zalij, osoli in deni v peč za 10 minut, da se zmehča. Sedaj jo stresi v skledo, prideni 2 jajci, žličko majaronovih plevic, malo popra, peteršilja in zajemalko mleka, dobro premešaj, namaži na testo, zvij in zreži v male štruklje; zakuhaj v vrelo juho. Vro naj 10 minut.

Še kje tako naredite štruklje?

Pripis:

Že ko smo oddale nalogo, smo imele dober občutek, saj nas je tematika resnično pritegnila, hkrati pa so bili sogovorniki zelo prijetni. Naša pričakovanja so se uresničila: tudi tokrat je bila naloga nagrajena z **ZLATIM PRIZNANJEM!**

mentorica Mira Brezovar

GOSTILNA JAKLIČ BO KMALU SLAVILA STOLETNICO

Že v prejšnji številki smo pisali, da se je naš kraj v prvi polovici preteklega stoletja ponašal s številnimi gostilnami, od katerih danes nadaljuje tradicijo le še gostilna Jaklič.

Alojz in Marija Jaklič sta prostore za gostilno kupila po letu 1900, ko sta prodala kmetijo v Karlovcih pri Velikih Laščah in se preselila v Šentrupert. Gostilna je začela obratovati leta 1904. Sama gostilniška dejavnost družini ni prinašala dovolj zaslužka, zato je Alojz začel še s klanjem živine. Ker še niso imeli elektrike, je na severni, senčni parceli pod »farovžem« postavlil ledenico, v kateri so shranjevali meso. Led, ki se je v ledenici ohranil celo poletje, so lomili v zimskem času v potokih in ga z vozom pripeljali do ledenice. To delo je bilo izredno težko in nevarno. Ob delu v mesnici in gostilni je družina pridno obdelovala še kmetijo.

Začetnika rodu Jaklič

Gostilna po 1945. letu

Alojz je leta 1933 umrl, delo pa so uspešno nadaljevali žena in otroci. Sin Alojz, ki se je izučil za mesarsko in gostinsko delo in se je leta 1935 poročil z Rozalijo, je nadaljeval družinsko tradicijo. Bil je gostilničar in mesar. V času med vojnama je veljala prepoved klanja živine na domu, zato je kot mesar imel veliko dela. Živino je odkupoval v domačem kraju pa vse do Karlovca. Pri delu mu je pomagalo več vajencev, ki so se pri njem želeli izučiti za mesarja. Ker je bila šentruperska fara zelo velika, so gostilno obiskovali predvsem domačini, ki so prihajali zaradi dobre domače hrane in pijače. Točili so domače žganje, ki so ga iz sadja kuhali hlapci. Premožnejši gostje so pili pivo in vino, revnejši pa zlasti jabolčnik, pa še tega pogosto niso mogli sproti plačati, ampak so ga, kot so takrat rekli, jemali na račun. Plačali so namreč kasneje, praviloma ob koncu meseca. Jakličevi so prirejali tudi zabave, predvsem za pusta in novo leto. Med drugo svetovno vojno je bila gostilna bombardirana, zato so jo morali po vojni adaptirati. V novih prostorih so napravili tujske sobe, v katerih so pogosto prebivali učitelji, ki so v Šentrupertu dobili delo. Mesarijo so imeli do leta 1960, nato so jo morali oddati v najem kmetijski zadrugi, dokler ta ni pridobila svojih prostorov. Po vojni je v kraju delovalo kar nekaj gostiln, po letu 1964 pa je ostala le še gostilna Jaklič. Ker so imeli veliko gostov, so morali zaposlovati dodatno delovno silo.

Leta 1968 se je sin Peter poročil s Hedviko, izučeno natakario, ki je bila dobrodošla pomoč, kasneje pa so Petrovi starši obrt prepustili njej. Tudi Jakličevi so se zavedali, da je ponudbo potrebno dopolnjevati, zato so gostinske prostore razširili in obnovili, da so lahko gostili večje družbe. Pripravili so jedalnice in pijačo za številne poroke, pogrebščine, zabave, prireditve. Skupine, še zlasti izletniki, so redni obiskovalci Jakličeve zidanice v Kovačevem hribu, kjer imajo svoj vinograd.

UČNO IZP RIČEVALO.

Podpisani s tem potrjujem, da se je Alojzija Jaklič, rojen l. 1904
v (na) Št. Rupertu, učil pri meni mesarstva in gostilniške obrt 3 let in sicer
od 9. julija 1918 do 10. julija 1921.

Ker se je imenovani Alojzija Jaklič ves čas učenja vedel marljivo in npravno, ter si
prisvojil potrebno strokovno izobrazbo, ga proglašam za izučenega mesarstvenega pomožnega delavca.

Dokaz temu moj lasnoročni podpis in potrdilo pristojne zadruga.

Št. Rupert, dne 10. julija 1921.

Tomaz Perjatelj
župan.

Alois Jaklič
učni mojster.

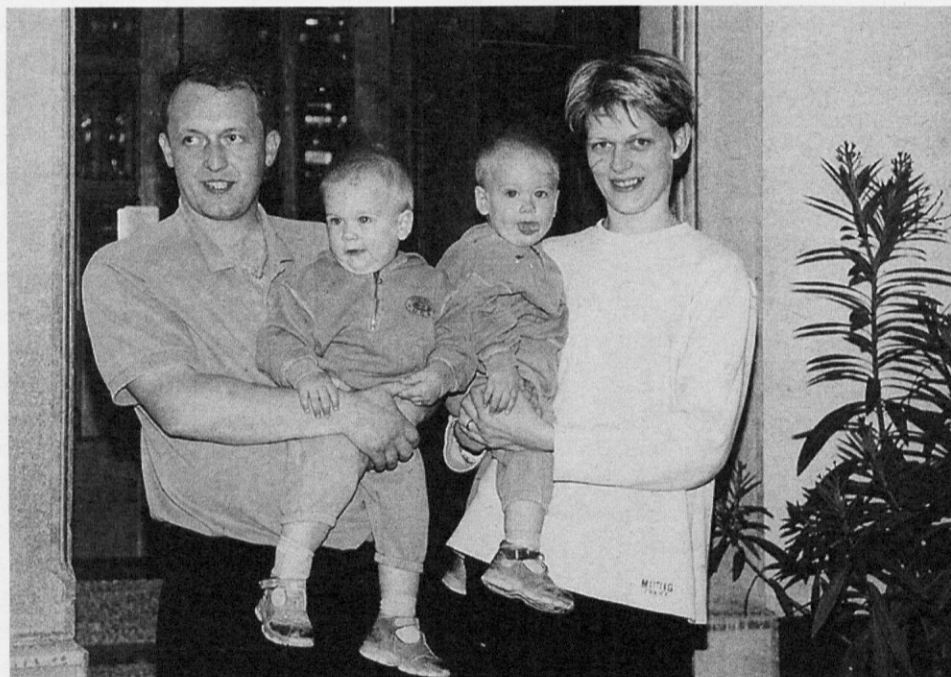
Anton Klajnar
zadružni načelnik.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani. 1474-23

Učno spričevalo Alojzija Jakliča

Pred dobrim letom je gostilno prevzel sin Peter. Pri delu mu pomaga žena, ki je tako kot mož natakara. Peter želi nadaljevati tradicijo dobre gostilne, hkrati pa se zaveda, da je konkurenca neusmiljena, zato je že potrebno razmišljati o dodatni ponudbi. Jakličevi so skozi stoletje dokazali, da se s pravim pristopom in pridnimi rokami v gostinstvu lahko preživi v še tako težkih časih in različnih družbenih sistemih. Želimo pa, da bi dediščino gostilniške gostoljubnosti, ki jo je skoraj pred sto leti v Šentrupertu zasejal Alojz Jaklič starejši, nadaljevali tudi prihodnji rodovi.

Zvonka Kristof

Najmlajši rod Jakličevih vzbuja upanje, da se bo tradicija nadaljevala
foto Meta Ribič

KULTURNI UTRIP

GLASBA – ZA VSE ŽIVLJENJE

Baritonista Venčeslava Zadravca, zborovodje Pevskega zbora vinogradnikov Šentrupert, vsi poznamo – če že ne drugače, po tem, da s svojim zborom vedno priskoči tedaj, ko hočemo, da bi pesem domače zvenela.

Glasba je jezik srca; kdor se ji zapiše, skozi svet glasbe doživlja lepoto sveta. Lepota pa je vsepovsod – tudi v Prekmurju, od koder izhaja naš zborovodja. Vendar pa je šentruperska pokrajina tako drugačna od prekmurske; kako ste sprejeli to pokrajino?

Kot študent sem se navadno pod svojimi članki podpisoval s psevdonimom »Sevranski«, kakor smo imenovali naš del vasi. Tudi ulica se sedaj tako imenuje. Pristnost, nenarejenost, izvirnost in doslednost pa ljudi povezuje. Na teh toriščih pa se ljudje prepoznajo. Vse to sem našel tudi v šentruperski pokrajini in jo močno vzljubil.

Poklicani ste bili, da z glasbo živite; navduševali ste mladi rod, nazadnje pa tudi našli zaposlitev v »hiši glasbe« – v ljubljanski Operi. Ste morda takrat začutili, da je to tisto, kar ste iskali?

Že v tretjem razredu osnovne šole sem skomponiral prvo pesem na temo Slovo od brata – odšel je v Ameriko. Tako so tudi drugi hitro opazili mojo glasbeno sposobnost. Opera v Ljubljani je bila potem moj logičen pristanek in tudi vrhunec. Toliko let sem se potem vedno s spoštovanjem bližal temu glasbenemu hramu. Na ansambelskih

*Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert pod vodstvom Venčeslava Zadravca nam je s svojo pesmijo že velikokrat olepšal življenje
foto Meta Ribič*

vajah sem bil kot solist vedno vznemirjen. Vse to nabrano bogastvo sem želel posredovati tudi drugim.

Ko Vas je organizator vinogradnikov Jazé Bracar poprosil, če bi bili pripravljeni voditi zbor v ustanavljanju, verjetno niste oklevali. Ko danes – že nekoliko odmaknjeno od začetkov – ocenjujete pevski zbor, ki ga vodite – kakšni so Vaši občutki?

Dosti zborov sem vodil. Voditi pevski zbor v Šentrupertu – kaj sem si hotel še lepšega! Kje najti čas za vaje?! Pevci so namreč garači od zore do mraka – kdaj naj pridejo spočiti na vaje, da bi bile lahko vaje kvalitetne? Določili smo nedeljo dopoldne, ko smo vendarle še vsi spočiti. Zato je zbor v teh štirih letih, odkar obstaja, lahko tako hitro napredoval.

Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert je verjetno nastal zaradi želje po druženju, da se organizirano ohranja navada, da se ob kozarčku vina tudi zapoje. Danes pa se mi zdi, da ste bolj že v tistem

obdobju, ko se sprašujete: Kako zapeti? – in ne le: Kaj zapeti?

Pri naši rasti nam je v veliko oporo revija pevskih zborov, kjer lahko hitro ugotovimo, koliko smo dosegli. Seveda so še vedno dobrodošli pevci, ki imajo poleg dobre volje tudi dober glas.

Ste z napredkom, ki ga je naredil Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert, zadovoljni?

Prepričan sem, da je naš pevski zbor vsako leto dobro napredoval. Še vedno drži, da vaja dela mojstra, saj je to neizprosno pravilo, ki se ga bo tudi v prihodnje treba strogo držati, če hočemo, da bomo šli po poti naprej.

Ali pri izboru pesmi upoštevate želje pevcev – ali skušate pevce usmerjati k nenehnemu dvigu kvalitete?

Pri programu vedno upoštevam tudi želje pevcev, saj drugače ne bi bili motivirani. Seveda pa moram tudi

upoštevati, koliko zmoremo. Vsaka pesem vendarle ne pride v poštev.

Ob katerih pesmih Vam srce zaigra, kot je treba?

Najlepše pesmi so seveda naše narodne in ponarodele. Vsekakor ni dobro, če si izberemo pesem, ki ji nismo dorasli. Kljub vsemu pa je vendarle treba stremeti tudi za težjimi pesmimi, saj tako preiskujemo naše zmogljivosti.

Čeprav pravijo, da že trije Dolenjci lahko sestavljajo pevski zbor, je treba reči, da je bil Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert zelo zaželen - številne domače prireditve kar kličejo po pesmi, veliko prijeteje pa je, če je to pesem iz domačih grl. Za tako mlad pevski zbor (po letih ustanovitve, seveda) imate kar veliko nastopov; Vam službene obveznosti dovoljujejo, da toliko vlagate v pevski zbor, ki ga vodite?

Številni nastopi so nam spodbuda. Tam si nabereemo novih moči, dobimo zagon. Takšni nastopi so vedno zelo dobrodošli, ker so naša nujna hrana, da zbor živi in se nenehno razvija. Brez nastopov bi bil zbor mrtev.

Vsak pogled v prihodnost je hkrati povezan z doseženim; kako bi oboje predstavili?

Zelo bi bil dobrodošel nastop ob pogrebi. To, kar smo doslej že pokazali ob različnih krajevnih priložnostih, pa kar kliče še po drugih, morda neodkritih priložnostih, kjer bi se zbor še lahko predstavil.

Veseli me, ker je kulturna dejavnost v naši dolini močno prebujena. Zato tudi v prihodnje lahko upamo, da bomo tudi z našim zborom kulturni utrip kraja lahko še bolj obogatili.

Čestitke Vam in pevsem, korajžno naprej!

Jože Zupan

KULTURNI UTRIP ŠOLE

ILUSTRACIJA – BLIŽNJICA H KNJIGI

Na Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka si že nekaj let prizadevamo, da bi največje značilnosti šole predstavili tudi v knjižni obliki.

Tako smo lani, ob stoletnici rojstva domačina dr. Pavla Lunačka izdali zajeten zbornik DR. PAVEL LUNAČEK in tako vrednote Lunačkove osebnosti prenesli v novo stoletje.

Zbirko, poimenovana SLOVENSKE SLIKANICE ZA OTROKE SVETA, je vzpodbudila pisateljica dr. Kristina Brenkova, nekdanja urednica pri Mladinski knjigi. Zbirka je bila zasnovana ob 375-letnici šolstva v Šentrupertu 1994. leta, danes pa obsega 300 slikanic v 20 različnih jezikih. Lani, ob 30-letnici izhajanja šolskega glasila PREPROSTE BESEDE, smo zbirko predstavili tudi v knjižni obliki.

Ob 375-letnici šolstva v Šentrupertu pa smo zasnovali tudi drugo zbirko, ki je z leti prerasla v galerijo: izvirne ilustracije mladinskih del, ki so dobile sklepno dejanje ob letošnjem dnevu slovenske knjige, ko je bila zbirka predstavljena skozi delo ILUSTRACIJA – BLIŽNJICA H KNJIGI.

To delo je plod treh avtorjev: dr. Milčka Komelja, Maruše Avguštin in Jožeta Zupana.

Dr. Milček Komelj, vrhunska osebnost v slovenskem likovnem dogajanju, je poudaril pomen šentruperske zbirke, ki sodi med največje pri nas. Svoje razmišljanje je sklenil z besedami:

»Na stenah šentruperske šolske galerije otroškim pogledom nastavljena lepota še posebej spodbuja risarsko nadarjene učence, sicer pa vsakogar, ki pride mimo, opozarja na bogastvo, skrito v nedrih knjižnic in galerij, izkopano iz rudnikov srca, do katerih lahko otrokom v šoli odpira pot samo naklonjena in ljubezniva zavzetost, porojena iz človeške ljubezni.«

Umetnostna zgodovinarica Maruša Avguštin, najboljša poznavalka slovenske ilustracije, je v svoji strokovni oceni izrazila veselje, ker so ilustracije prikazane v skoraj vseh mogočih načinih ustvarjanja; kljub različni vrednosti ilustracij je zbirka izjemnega pomena, s posameznimi ilustracijami pa se dviga iznad povprečja in predstavlja eno izmed največjih takšnih zbirk pri nas. Poudarila je, da je ilustracija pomemben dejavnik v vzgoji otrok, mladostnikov in tudi odraslih, širi

Zadovoljstvo ob delu Ilustracija - bližnjica h knjigi; akademska slikarka Melita Vovk (levo) in Jelka Reichman sta podarili največ ilustracij
foto Janez Platiše

*Brez otroškega pevskega zbora ne gre
foto Janez Platiše*

obzorja likovnega dojemanja sveta in življenja, navaja k branju in ob njem k poglobljenemu razumevanju literarnih vsebin in razumevanju umetnosti kot celote.

Jože Zupan, pobudnik zbirke, je predstavil potek zbiranja in vključil doživetja ob nastajanju zbirke. Začelo se je s tem, da je kot urednik šolskega glasila Preproste besede posamezne znane ilustratorje povabil k oblikovanju likovne podobe glasila, hkrati pa so bili prav ti avtorji tudi prvi darovalci. Zbirka je bila prvič javno predstavljena 31. avgusta 1995 – to je storil likovni pedagog Branko Šuster, danes pa zbirka obsega 246 izvirnikov in še okrog 25 grafičnih listov, poleg tega imamo na šoli še 56 drugih umetniških del – predvsem portretov in krajinskih slik, zraven pa še 20 grafičnih listov; samo med ilustratorji je bilo okrog 50 darovalcev.

Nekateri ilustratorji so s svojo darežljivostjo ustvarili prave kotičke v galeriji – galerijo v galeriji! Najbolj darežljiva je bila akademska slikarka Melita Vovk – skupaj s portretnimi skicami za delo Srečavanja obsega njena zbirka preko 50 del. Blizu 30 del je tudi podarila akademska slikarka Jelka Reichman in približno toliko tudi slikarka Mara Kraljeva; znanstvo z njo pa je pripomoglo, da

so po 75 letih ponovno izšle pesmi njene mame Vide Jeraj iz Ljubljane čez poljane, vse originalne ilustracije pa so prav tako na šoli. Šola dr. Pavla Lunačka je bila prva, ki je poudarila vrednost ilustratorja Lucijana Reščiča, ki živi v Trebnjem; preko dvajset njegovih izvirnikov lepša stene šolskega stopnišča. Imamo pa tudi več kot 15 del akademskega slikarja Franceta Slane; podaril je neobjavljene ilustracije za delo Dima Zupana.

Ob predstavitvi dela ILUSTRACIJA – BLIŽNJICA H KNJIGI je bila prisrčna slovesnost; olepšal jo je Otroški pevski zbor pod vodstvom Nataše Brcar in ob spremljavi Damjane Zupan, vsi trije avtorji so predstavili svoj del knjige, zadonele so trobente – fanfare iz Glasbene šole Trebnje, čar srečanju pa so dale tudi akademske slikarke Jelka Reichman, Alenka Sottler in Melita Vovk ter ilustrator Lucijan Reščič.

Ilustracija je bližnjica h knjigi, beseda pa je bližnjica k ljudem – to se je tistega dne še posebej izkazalo, saj so se udeleženci predstavitve še dolgo zadržali v prijetnem pogovoru.

Prijazno vabljeni na ogled zbirk, saj lepota ni nič manjša, če jo delimo z drugimi!

Omenili smo že, da je bila naša šola skupaj s Slavističnim društvom Dolenjske organizator 24. vseslovenskega tekmovanja za Cankarjevo srebrno in zlato priznanje. Na vseh stopnjah (vključene so bile tudi srednje šole) je bilo 125 tekmovalcev, med njimi je 55 tekmovalcev dobilo Cankarjevo srebrno priznanje, 13 pa je bilo takih, ki so zaslužili Cankarjevo zlato priznanje – med njimi osem osnovnošolcev in tudi tokrat Osnovna šola dr. Pavla Lunačka ni ostala brez zlatega priznanja!

Na svetovni in slovenski dan knjige, ko so podelili priznanja, je Osnovna šola dr. Pavla Lunačka pripravila prisrčno slovesnost. Srečanje so obogatile mlade pevke vokalne skupine Ragle – s svojim prisrčnim nastopom so vse mlade navdušile; izdale so že drugo zgoščenko, prazničen trenutek je tudi tokrat polepšal trio trobent iz Glasbene šole Trebnje pod vodstvom prof. Igorja Hribarja, priznanja pa sta podelila prof. Ivan Gregorčič, predsednik strokovne komisije, in organizator. Bil je slovesen trenutek – tak pa se za ljubitelje materinščine tudi spodobi!

Počasčeni smo bili, ker je na medobčinski reviji PEVSKIH ZBOROV v Brežicah 10. maja nastopil tudi naš Otroški pevski zbor pod vodstvom prof. Nataše Brcar in klavirski spremljavi mag. Damjane Zupan.

Naša šola ima že nekaj let navado, da se S PRIREDITVIJO zahvali staršem za uspešno sodelovanje, hkrati pa učenci pokažejo, kaj zmorejo; tako je bilo tudi na prireditvi 28. maja.

Učenci so v sodelovanju s pedagoginjo Marto Mencin predstavili knjižnico iz zapuščine nekdanjega ravnatelja Matija Brezovarja; ob tem so spoznali marsikatero zanimivost, veseli pa so bili, ker so odkrili kar več člankov, ki jih je napisal nekdanji ravnatelj Aleksander Lunaček.

Mladi raziskovalci se skupaj s prof. Miro Brezovar že vnaprej veselijo zgodovinske naloge, s katero večkrat odkrivajo že na pol

pozabljene vrednote preteklosti; letos je bila to prehrana in ni čudno, če je bila njihova prizadevnost ponovno nagrajena z zlatim priznanjem! Učenke so z veseljem predstavile del naloge, ki so jo obogatile z razstavljenim gradivom. Vsak dan ugotavljamo, kako je že pri mladih ogrožena prometna varnost; zato so člani kolesarskega krožka z učiteljico Jožico Gole nazorno pokazali, kakšna naj bi bila varna vožnja – udeležence prireditve so prepričali, da znajo pravila, zato si le želimo, da bi jih tudi uporabljali.

Mladi marsikaj zmorejo; da pa znajo biti tudi spretni, je pokazala razstava izdelkov, nastalih pri tehnični vzgoji in modelarskem krožku; vidi se, da jih učitelj tehnične vzgoje Izidor Nebesni zna motivirati.

Okvir dogajanju je tudi tokrat dala glasba – zapel je Otroški pevski zbor, ki ga vodi prof. Nataša Brcar, spremlja pa mag. Damjana Zupan, ritmična skupina prof. Nataše Brcar pa je učinkovito sklenila srečanje s črnskim obrednim plesom.

V maju je minilo štirideset let, odkar so na pobudo prof. Stanka Kotnika in pisatelja Leopolda Suhodolčana podelili prve bralne značke. Zato so se v maju zvrstile številne prireditve, s katerimi skušajo izkazati pozornost vsem tistim mladim, ki so ob mentorjevi pomoči ostali zvesti knjigi.

Tako je bilo tudi v Šentrupertu, ko so se bralni značkarji 31. maja srečali s priljubljeno pisateljico in avtorico številnih poljudnih knjig BERTO GOLOB. Pisateljica je bila pred leti kar stalna sodelavka šentruperskega novinarskega krožka; čeprav so zdaj že nove generacije, so prof. Berto Golob prav tako prisrčno sprejeli. Na razredni stopnji so predstavili delo Vejica, nagajiva smejica. Značkarji od prvega do četrtega razreda so v kvizu pokazali, da so ob pomoči učiteljic že zelo dobro spoznali vejico – največ je vredno, da jo znajo postaviti na pravo mesto. Na predmetni stopnji pa smo predstavili pisateljičino najnovejše delo Zrna dedove modrosti; pogovor je sproščeno potekal in pisateljica je bila prav zadovoljna, ker je lahko

primerjala navade v preteklosti na Gorenjskem in Dolenjskem; čeprav je bilo marsikaj različno, je bilo vendarle več sorodnosti.

Svetovalne delavke v občini Trebnje že nekaj let organizirajo za najbolj uspešne učence RAZISKOVALNI TABOR; v tridnevnem druženju spoznajo marsikakšno zanimivost v preteklosti in sedanjosti v naši občini, predvsem pa z raziskovalnim delom obogatijo znanje, ki je praktično preskušeno. Člani raziskovalnega tabora so se ustavili tudi na naši šoli, da so spoznali značilnosti naše šole: spoštljiv odnos do kulturne dediščine in obe razstavi – Slovenska slikanica za otroke sveta in Izvirne ilustracije mladinskih del.

7. junija je bilo naše delo ILUSTRACIJA – BLIŽNJICA H KNJIGI predstavljeno tudi v Ljubljani – v prostorih Društva slovenskih pisateljev.

Že naslednji dan pa je bilo doživetje za štiri zveste bralce, ko so se v Novem mestu srečali s priljubljenim pisateljem PRIMOŽEM SUHODOLČANOM. Njegova dela se pri mladih uvrščajo med najbolj brana.

Letos je naša vzgojno-varstvena enota ČEBELICA imela precej težav, saj je bila ena vzgojiteljica kar precejšen del leta na bolniškem dopustu. Z zavzetostjo vseh vzgojiteljic in njihovih pomočnic ter pedagoginje so ublažili vrzel, kolikor se je le dalo, in 12. junija pripravile prisrčno slovesnost, na kateri so bili s knjižno nagrado obdarjeni vsi tisti malčki, ki so bili ob pomoči vzgojiteljic in staršev vključeni v predšolsko bralno značko. Spet staro pravilo: uspehi so, če se dela s srcem! Vzgojiteljica Irena Dim in njene sodelavke to znajo!

Med pomembne kulturne dogodke pa bi lahko uvrstili tudi sestanek odbora BRALNE ZNAČKE, čeprav je bilo to dogajanje le v ožjem krogu. Predsednik Tone Partljič, priljubljeni pisatelj, poslanec in še kaj, je že drugič v svojem mandatu sklical sestanek odbora v Šentrupertu, saj je vodja šole že trideseto leto član republiškega odbora. Tokrat je bil

sestane, na katerem je bilo več znanih osebnosti, še posebnega pomena, saj je za daljše obdobje sklenil načrtno sodelovanje z ministrstvom za šolstvo, znanost in šport in z ministrstvom za kulturo; prisotni sta bili tudi obe ministrici dr. Lucija Čok in Andreja Rihter, vsi gostje pa so si z zanimanjem ogledali tudi obe stalni razstavi; čeprav je bilo predvsem delovno vzdušje, ni manjkala ugotovitev, kako so tod lepi kraji!

Letošnji osmošolci so svoje SLOVO od šole 15. junija že vse zadnje obdobje zelo skrbno načrtovali, zato tudi uspeh ni izostal. Čar zadnjemu dnevu so dali tudi z izdajo svojega glasila pod mentorstvom razredničarke in slavistke Janje Jerovšek, s skrbno izbranostjo dobrot iz kuhinje mojstra Gorana Pevca pa so potrdili, da je najlepše slovo od šole prav v šoli! Seveda pa pri pripravah na valetu tudi učenci niso stali ob strani – skupaj z učiteljico gospodinjstva so napekli toliko peciva, da so se sladkali še v naslednjih dneh.

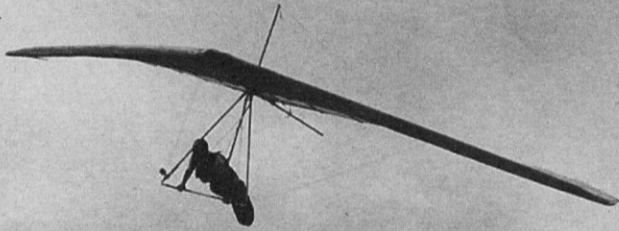
Toliko otrok bi na PRIREDITVI ZA STARŠE rado nastopilo, zato sta bili letos kar dve takšni prireditvi – zadnja je bila 19. junija, prav v zadnjih dneh pouka. Tudi tokrat je bilo vredno priti na prireditev, ki so jo s svojimi učenci pripravile učiteljici Marjanca Ogrinc in Marta Repnik, profesorici Nataša Brcar in Sandra Slunjski ter slavistka Janja Jerovšek. V mladih se namreč že zelo zgodaj razvije čut za nastopanje – in če za njimi stojijo dobri mentorji, nas mladi samo presenetijo. Prireditve pa je olepšala še razstava likovnih izdelkov – premajhna je šola, da bi bile najlepše risbe lahko stalno razstavljene.

Sklepna prireditve ob podelitvi spričeval pa je tudi tokrat pokazala, da je vendarle več učencev, ki zaslužijo priznanje, kot tistih, ki jih je kdaj treba tudi zaradi premajhne prizadevnosti pograjati.

Srečno skozi počitnice – novemu šolskemu letu naproti!

Jože Zupan

BREZ NJIH NI ŠPORTA

Z ZMAJEM – SONCU NAPROTI

V hitrem načinu življenja kar povprek ugotavljamo, da nimamo časa – včasih nam ga zmanjkuje celo za naše najbližje, s prijatelji se dobivamo le še ob redkih priložnostih, s sorodniki pa se največkrat srečujemo le še na pogrebih. Včasih je lahko to samo izgovor, ker ne znamo časa pravilno razporediti – kakorkoli ga obračamo, vsak dan imamo 24 ur. Za Tonija Peterlina, mojstra v letenju z zmajem, ne moremo reči, da nima kam s časom, pa vendar najde čas, da se v trenutkih sprostitve – ali morda tudi prekomerne utrujenosti – povzpne z zmajem visoko pod sončno nebo in verjetno ob tem pozabi na vse ostale skrbi.

Kako Ti to uspeva?

Najprej mora biti družina kot dobro podjetje, v katerem morajo biti jasni cilji posameznika in celotne družine. Načrtovanje mora biti dolgoročno, vendar v mejah stvarnih možnosti. Razumeti moramo, da vsak ohrani tudi svoje potrebe in tako mi to v večini uspeva – brez medsebojnega zaupanja pa ne bi šlo.

Ima Tvoja ljubezen do letenja že zametke v osnovni šoli?

V meni je želja po letenju že od rojstva. Odkar se zavedam samega sebe, sem že hotel poleteti. Seveda pa so me spodbujale takšne aktivnosti v domačem kraju. To je bil predvsem modelarski krožek v osnovni šoli, vendar pa nisem imel možnosti, da bi ga lahko obiskoval, saj je bilo preveč dela na kmetiji.

Tako sem lahko le opazoval prijatelje sošolce, kako so izdelovali modele in jih tudi uspešno spuščali v zrak. Nekajkrat pa mi je le uspelo pridružiti se jim, »pokukal« pa sem tudi v Ljudsko tehniko na Mirni.

Si med redkimi, ki so vseskozi ostali zvesti domačemu kraju – Hrastno – ali bolje: Zagrad – je Tvoj svet od nekdanj, tu si si postavil dom – in tudi pot do službe sega kar v domačo krajevno skupnost – Dob – čeprav ima že nekaj časa tudi naziv Dob pri Mirni (Ko smo nekoč oporekali takšnemu nazivu, je bilo rečeno, da ni mišljen kraj Mirna, pač pa rečica Mirna. Bodimo mirni!). Tvoj dom je na vzpetini – ko se ozreš, se ti zazdi, da lahko zaduhaš s polnimi pljuči. Vendar pa – kot da je vzpetina prenizka, hotel si širše zajeti pogled, zato ljubezen do letenja z zmajem, ko

se z Nebes spustiš v dolino (si že kdaj »parkiral« kar na domačem hribu?) in Ti pogled splava po okolici, za katero znova in znova – ne samo s Teboj – rečemo: lep je ta svet! – Verjetno pa vsi začetki le niso bili tako preprosti, kot zdaj modrujemo, kajne?

Meni se vse tako doma prijetno prepleta, da nisem mogel drugam: družina – to je zelo pomembno! – popoldanska obrt, pomoč bratu na kmetiji in kot krona za prosti čas – letenje.

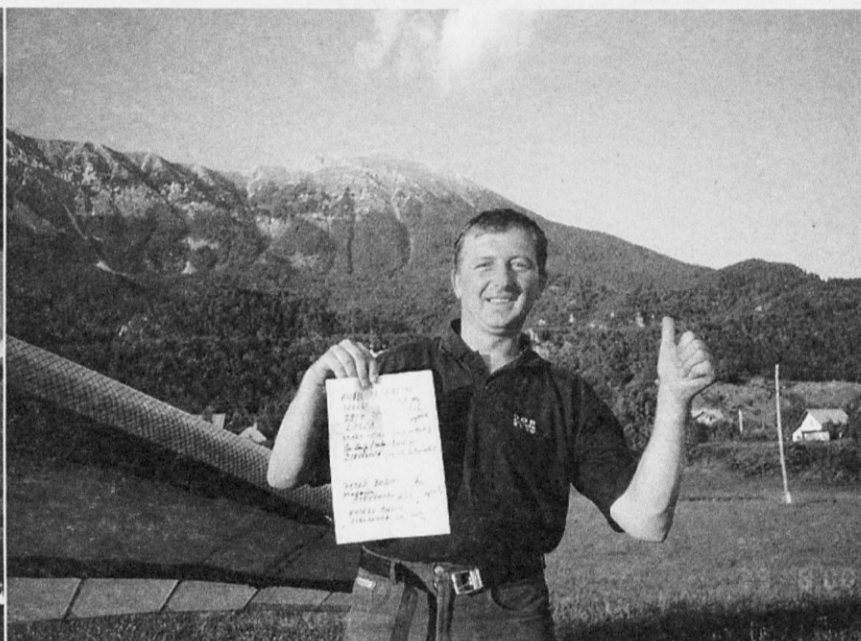
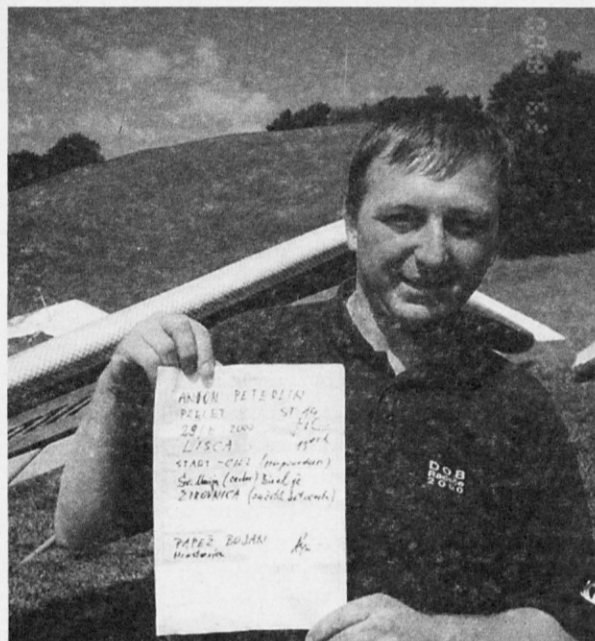
Želja vsakega posameznika, ki se spušča z zmajem pod nebo, je, da bi poletel nad domačim krajem – tako je bilo tudi z menoj. To je užitek, ki ga ne moreš zamenjati z nobenim drugim. Poznam kar nekaj takih, ki so precej oddaljeni, vendar morajo poleteti nad domačim krajem, v mislih tudi nad kraji, kjer so njihovi sorodniki – in morda tudi tako črpamo energijo.

V kateri čas segajo Tvoji začetki letenja z zmajem?

Začel sem, ko sem imel 23 let – to je bilo 1987. leta. – Zmajarstvo pa se je začelo v Sloveniji razvijati dobrih deset let prej. V glavnem so bili to samouki. Jaz pa sem že v organiziranem klubu v Krškem opravil tečaj; prvo stopnjo učenja sem naredil na zmaju, ki so ga zasnovali in izdelali v klubu. Drugo stopnjo pa sem nadaljeval že na tovarniško izdelanem zmaju, ki pa je bil seveda že tudi testiran.

Je bila dolga pot, da si se prebil na sedanje mesto?

Omenil sem že, da je bila v meni želja po letenju že od nekdanj zelo velika – to pa je tudi pogoj, da si kmalu uspešen. Drugo leto letenja sem že priletel z Lisce domov – to pa je želja vsakega letalca.

*Samo napovedan izid ima vrednost!
foto Toni Peterlin*

Bi nam lahko predstavil svoje največje uspehe?

Uspehov je kar veliko. V Krškem klubu smo načrtovali prelet preko magične meje sto kilometrov. Če se spomnim, smo o tem sanjali že leta 1989. To letenje pa se mi je uresničilo šele leta 2000. Prelet sem napovedal, kar je še večji rezultat in samo ti se štejejo za rekorde. Preletel sem razdaljo 104 km na relaciji Lisca – Žirovnica pri Jesenicah na Gorenjskem. Za ta polet sem potreboval 5 ur in 5 minut. Tak dolg polet ti seveda prinaša tudi krize – če le-te premagaš, uspeš.

Višinski rekord pa imam 3050 metrov.

Kateri dosežek pa Ti je najljubši?

Vseskozi sem na repu državne reprezentance – nekako se mi vrti med sedmim in osmim mestom. Cilj mi je, da bi drugo leto nastopil na evropskem prvenstvu v Sloveniji – 2005 pa bodo v bistvu pri nas olimpijske igre – biti udeleženec – to so moje sanje, za katere želim, da bi bile resničnost. Bil sem že marsikje, toda še vedno mi je najljubše poleteti z Nebes, zajadrati

po tej naši lepi dolini in se obdržati več kot pet minut, pa se ti zazdi, da si ves svet objel.

Za marsikoga je Tvoj šport izzivanje nesreče – prepričan sem, da Ti ne misliš tako – nesreča bi bila tedaj, če bi okleval. Vsekakor je v sebi treba premagati ovire, še posebej, če je šport prežet s slastjo; slast pa je strast, ki daje samozavest in vidiš samo to, kar hočeš videti: prostran razgled, občutek, da si kot ptica, ki poleti nad prostranostjo, ne čutiš zemeljske teže, pač pa si ves predan užitku. Kajne, tudi po napornem celodnevem delu je polet užitek?!

Nikoli nisem tako utrujen, da ne bi mogel še poleteti. Ta življenjska energija me rešuje in me znova napolni. Ne bi mogel živeti brez letenja. Vendar pa morajo biti stvarna pričakovanja, zadovoljen moraš biti ob še tako drobnem uspehu, hkrati pa moraš znati prenesti tudi poraz.

Med letalci z zmajem je bil tudi Tvoj prezgodaj umrli prijatelj Marko Krajšek. Prosim, obudi spomin nanj!

Marko mi je bil v mladosti kot brat

– Marko me je seznanil z zmajem. V meni je bila želja po letenju, nisem pa vedel, kaj je zmaj. Skupaj sva šla na natečaj – Marko je bil samouk, jaz pa njegov posnemovalec. Z mojim zmajem se je vozil tudi on. Najlepsi spomini nanj bodo ostali ob najinih začetkih – kasneje je bilo zaradi obilice dela tudi manj možnosti za druženje. Njegova prezgodnja smrt pa mi bo vse življenje uganka – Marko je pregorel, preveč se je nabrало tudi težav, prenehal je v bistvu obstajati, ker se je ves predal izdelkom, ki jih je ustvaril res kot umetnik. V izdelkih bo živel naprej – žal mi je, da pri meni ni mogel vsega do konca urediti.

Verjetno nikoli ne pomisliš: tale polet bo zadnji – to Ti je postalo življenjska potreba, ki si je ne misliš kar tako odpovedati. Kakšen nasvet bi dal tistim, ki še nikoli nismo poleteli pod oblake?

Če si nekaj močno želiš, boš uresničil. Čeprav vem, da mnogi ne bodo nikoli poleteli, bodo uresničili svoja hotenja v tistem, kar mislijo, da bi si najbolj želeli.

Delimo srečo s Teboj!

Jože Zupan

SKLEPNO DEJANJE V ŠOLI

ZDAJ NA KRIŽIŠČU SMO ŽIVLJENJA, NA VSE STRANI NAS VODIJO POTI ...

*Letošnji osmošolci z razredničarko Janjo Jerovšek
foto Boršnar*

DANICA AHLIN: Hitro je preteklo osem let. Smo osmošolci in pred nami je velika odločitev. Poslavljamo se od sošolcev, učiteljev. Zdi se mi, kot da bi bili na začetku poti. Zopet bo vse novo. Upam, da se bomo še vedno srečavali in spominjali lepih trenutkov, ki smo jih skupaj preživeli.

PRIMOŽ PRIMOŽIČ: Sedaj je najtežji čas. Treba je misliti na veliko stvari. Če se sedaj zmotiš pri odločitvi za poklic, boš lahko vse življenje nesrečen.

MATJAŽ ANDERLIČ: Kaj bi bilo, če ne bi uspešno izdelali in ne bi dosegli zaželenega cilja? Vsi bi bili nesrečni, seveda tudi starši, ki nas vsak dan spodbujajo pri učenju in usmerjajo na pravo pot. Zato je potrebno dobro premisliti, da ne bomo v življenju razočarani. Upam, da se bodo sanje uresničile.

BARBARA POVŠE: Čas neprestano beži. Starejši si, bolj se tega zavedaš. Ko sem bila še mlajša, na to nisem niti pomislila, sedaj pa ... Zapustiti bom morala sošolce, s

katerimi smo se družili osem let. Kar stisne me pri srcu, ko pomislim, da se ne bomo več videvali.

Mladi smo in hitimo naprej – novim doživetjem naproti. Takšno je življenje. Pravijo, da če si nekaj močno želiš, se uresniči. Naj se vsem želje uresničijo!

SANJA BOHTE: Prišel je čas slovesa. Pogrešala bom osnovno šolo, učitelje, sošolce, s katerimi smo preživljali lepe in manj lepe trenutke. Naša prijateljska zveza se je v osmem razredu še posebej utrdila.

MOJCA RAMOVŠ: Pred mano je veliko križišče. Poti vodijo na vse strani, a samo ena je prava. Za katero naj se odločim?

Počutim se kot majhen puhast oblaček, ki jadra po nebu, srečuje svoje prijatelje – oblake, ki hitijo v neznano; morda naletijo celo na nevihtni oblak.

SABINA KRALJ: Komaj sem prestopila prag osnovne šole, že zaključujem osmi razred. Leta so hitro minevala. Včasih razmišljam, kako bi čas zavrtela nazaj. Če bi ga lahko, bi marsikaj spremenila – tudi spričevalo.

JERNEJ LOGAR: Sem pred veliko življenjsko odločitvijo: Kam?! Čeprav je poklic zelo veliko, je izbira težavna. Še lansko leto me je veselil poklic elektrikarja. Po temeljitem razmisleku sem se odločil, da bom nadaljeval šolanje na srednji strojni šoli. Zavedam se, da bom moral vložiti veliko truda za dosego cilja.

PETER TRATAR: Kaj bi rad v življenju delal? Ko sem bil še majhen, sem vedno govoril, da bom delal na kmetiji. Saj mi je všeč.

Izobrazba pa je vsekakor potrebna. Odločil sem se za poklic geodeta.

KATJA ŽELEZNIK: Kam nas bodo vodile poti? Sedaj želim uspešno zaključiti osnovno šolo, nadaljevati v srednji šoli in priti do poklica, ki me veseli.

DAMJANA ŠIVAVEC: Prišel je tisti čas – čas odločitve. Prelomnica v življenju. Vsak od nas bo nadaljeval po svoji načrtani poti.

Upam, da se bomo še kdaj srečali in obujali dogodivščine iz šolskih klopi.

MATEJA RAMOVŠ: Zelo dobro se spominjam tistega poletja pred prvim razredom. V meni je tlelo navdušenje nad nečim novim, veliko

pričakovanje ... Vsa ta leta sem rada obiskovala osnovno šolo. Učenje mi ni delalo preglavic in v šoli sem imela mnogo prijateljic. Seveda je bilo tudi mnogo grenkih trenutkov. Večkrat sem si želela, da bi se dan razblinil kot milni mehurček, kot sanje, ko te prebudi jutro. A veliko več je bilo tistih drugih, radostnih dni.

Vedno sem si želela, da bi bili skupnost, da bi držali skupaj, da bi se skupaj smejali.

Kot pravijo, za dežjem vedno posije sonce. In tudi naša nevihta se je razhudila v vsej svoji grozoti, skoraj da zlomila kakšno občutljivo bilko v našem razredu, za sabo pustila mnoge, premagane grenke izkušnje ... A na koncu se je umirila. In za njo je posijalo najlepše, najtoplejše in najsvetlejšo sonce tega sveta. Naše prijateljstvo.

Kako krivično zna biti življenje! Sedaj, ko smo ravno zgradili most smeha, prijateljstva, vzpodbud, ravno pravšnje zrelosti in medsebojne pomoči, nas bo pot ločila. Smo kot jesensko listje, ki bo odpadlo iz varnega naročja svoje krošnje. In veter bo to listje razpihnil na vse strani sveta.

MAJA BARTOL: Osmi razred. Kam je odšlo teh osem let?! Zdi se mi kot včeraj, ko smo prvič prestopili šolski prag. Slabo smo se poznali, vse okrog nas smo gledali z velikimi in začudenimi očmi. In potem so minevala leta ... Z vsakim novim letom smo bili bolj odrasli in znanja polni. Srečavali smo se z novimi učitelji, vedno večjimi zahtevami in se s tem pripravljali na ta dan, ki se zelo hitro bliža – VALETA.

Vsak bo odšel svojo pot in nihče ne ve, kdaj se bodo naše poti spet križale.

DARJA RUGELJ: Osmi razred je za vsakega učenca velika prelomnica v življenju, saj se mora odločiti za poklic, ki ga bo opravljal vse življenje. Ta odločitev je precej

težka, saj ima marsikdo več želja. Taka odločitev je samo ena – mora biti premišljena, da ti kasneje ni žal.

IRENA ŠKARJA: Pred nami je velika odločitev. Izbiramo med različnimi poklicnimi potmi. Nekateri so s svojo odločitvijo zadovoljni, drugi pa ne. Jaz sem se hotela najprej vpisati na vzgojiteljsko šolo, a sem si premislila. Saj je res lepo paziti na majhne otroke, jih učiti, se z njimi igrati ... A po mojih izkušnjah z mlajšo sestro hitro izgubim živce in nimam potrpljenja, to pa za ta poklic ni najboljšo. Vseeno bom lahko nekoč pazila, učila in pomagala svojim otrokom. Izbrala pa sem si poklic ekonomskega tehnika.

JERNEJ RAMOVŠ: Zgodaj zjutraj sem se zbudil. Mislil sem še malo poležati. Kar naenkrat sem se spomnil, da bomo pri biologiji pisali kontrolno nalogo. Oh, groza! Popolnoma nič se nisem učil. Sklenem napisati »plonkec«.

Biologijo smo imeli prvo uro in sem sedel spredaj. Ko sem dobil kontrolno nalogo, sem v naglici prebral nekaj vprašanj. Polovico jih nisem znal. V mislih sem se vprašal: »Zakaj se nikoli ne naučim vsega?« Spomnim se na »plonkec«. Zavedam se, da je to moja zadnja možnost. Čakal sem na ugoden trenutek, da ga bom lahko privlekel. Nekdo v zadnji klopi je poklical učiteljico. Ko je odšla k njemu, sem pograbil »plonkec«. Roke so se mi kar tresle. To sem počel toliko časa, da sem rešil skoraj vsa vprašanja. In na srečo sem bil vedno uspešen. Dobil sem dobro oceno. Sklenil sem, da se bom prihodnjič naučil vse do potankosti. Žal se ta zgodba vedno ponavlja.

8. razred,
mentorica razredničarka
Janja Jerovšek

ZNOVA USPEŠNO ŠOLSKO LETO

*Cankarjevo zlato priznanje je dobila tudi Maja Bartol, letos naša najboljša učenka
foto Janez Platiše*

Lani so nas naši učenci kar zasuli s številnimi zlatimi priznanji; že takrat smo razmišljali, da tako uspešno drugo leto ne more biti; res je letos bera zlatih priznanj manjša kot lani, vendar smo vseeno zadovoljni, še posebej, ker so se medtem pogoji za zlato priznanje zaostri.

V tem šolskem letu je postala najboljša učenka šole osmošolka **MAJA BARTOL**; vseskozi je bila odlična. Razveselila nas je z zlatim Cankarjevim priznanjem (tu smo bili še posebej počaščeni, ker je bilo državno tekmovanje za Dolenjsko in Belo krajino na naši šoli in je bilo na vsem območju samo osem zlatih priznanj za osnovnošolce), dodala pa je še zlato priznanje iz zgodovine!

Dosegla je še bronasti priznanji iz nemškega in angleškega jezika.

Tudi osmošolka **MATEJA RAMOVŠ** je bila vseskozi odlična, dobila je srebrni priznanji iz slovenščine in zgodovine ter bronasto priznanje iz angleškega jezika.

Pri Veseli šoli je bila v vsej občini najboljša **METKA BANIČ**, ki je dobila zlato priznanje za tretji razred, zlato priznanje iz Vesele šole za peti razred pa je dobila **NINA BARTOLJ**, druga

najboljša v občini.

Letos se je povečalo število skupinskih zlatih priznanj.

ZLATO PRIZNANJE iz zgodovinske raziskovalne naloge Prehrana na Slovenskem – mentorica Mira Brezovar, najbolj aktivni sta bili osmošolki Maja Bartol in Mateja Ramovš.

ZLATO PRIZNANJE z državnega tekmovanja v čebelarstvu: nižja skupina: **TJAŠA BRCAR** in **PETER HROVAT**; višja skupina: **MARTINA GORENC** in **ALEKSANDRA RATAJ** – mentorica Jožica Gole.

Bero najboljših dopolnjujejo še srebrna priznanja; dobili so jih:

MOJCA GORENC iz sedmega razreda: srebrno priznanje iz matematike in kemije,

BARBARA ŠKODA iz sedmega razreda: srebrno priznanje iz zgodovine,

MIHA TORI iz sedmega razreda: srebrno priznanje iz kemije,

DARJA RUGELJ iz osmega razreda: srebrno priznanje iz zgodovine.

Med vidne uspehe prav gotovo še sodi srebrno priznanje z državnega tekmovanja iz čebelarstva za srednjo stopnjo – **Petra Ramovš** in **Tamara Vavtar**

Omenili smo že, da se je Otroški pevski zbor zborovodkinje Nataše Bracar na občinski reviji uvrstil med prve tri in je nastopil tudi na medobmočni reviji v Brežicah.

Mlajše košarkarice, že dolgo kar področne prvakinja, so klonile šele po državnem tekmovanju v polfinalu.

Kljub skromnim razmeram so lepi uspehi modelarskega krožka; z razstavo izdelkov so na področnem tekmovanju dobili zlato priznanje in s tem udeležbo na državni razstavi. Pri tekmovanju z jadralnimi letali si je Jernej Logar s tretjim mestom zagotovil nastop na državnem tekmovanju, kjer je bil deveti.

Dodati je še treba precej nagrad za likovne in literarne izdelke.

Treba je reči: kljub majhnosti – smo najmanjša šola v občini – dosegamo zelo solidne rezultate – morda tudi zato, ker vseskozi spoštujemo znanje. Seveda pa je treba takoj povedati, da vsega tega ne bi bilo, če ne bi imeli skrbnih mentorjev – naj omenim še tiste, ki jih sproti nisem:

Pri tekmovanju za Cankarjevo priznanje je mentorica slavistka Janja Jerovšek, pri tekmovanju iz zgodovine prof. Mira Brezovar, pri Veseli šoli jih spodbuja učiteljica Marta Repnik, pri matematiki predmetna učiteljica Emilija Bijec, pri kemiji pa dipl. inž. Irena Anžur Bracar, pri tekmovanju iz nemškega jezika prof. Polonca Rugelj, pri angleškem jeziku pa anglistka Mateja Novak.

Športno področje usmerja predmetni učitelj Igor Silvester, tehnično področje pa učitelj Izidor Nebesni.

Aktivnost pri raznih literarnih in likovnih natečajih izkazujejo razredne učiteljice in slavistka; vse so tudi zelo prizadevne pri usmerjanju branja za bralno značko.

Pohvaliti pa je treba, da se je letos zelo razširila tudi nemška bralna značka, ki jo vodi prof. Polonca Rugelj.

Vse slabo naj gre v pozabo, **VSE DOBRO** pa **NAJ BO ZA RAST** tudi v prihodnjem šolskem letu!

Jože Zupan

LETO 2001 – EVROPSKO LETO JEZIKOV

Letos je evropsko leto jezikov; spremljajo ga številne dejavnosti na mednarodni, regionalni in celo lokalni ravni. Številne jezikovne šole in ljudske univerze vabijo v jezikovne tečaje, ki so – razveseljivo – dobro obiskani.

To leto vzpostavlja izreden pomen intenzivnega učenja tujih jezikov, mednarodnih, manjšinskih ter jezikov, ki se manj učijo in poučujejo, torej naj bi bila to nekakšna predstavitev jezikovne raznolikosti.

Mednarodne izmenjave, povezave, ki temeljijo na znanju in uporabi tujega jezika, imajo neprecenljiv pomen za posameznika. Znanje tujega jezika omogoča spoznavanje stičnih in bolj oddaljenih kultur, kar pomembno vpliva na oblikovanje posameznikove osebnosti in za mirno sožitje med posamezniki in narodi.

Eden izmed temeljnih ciljev EVROPSKEGA LETA JEZIKOV je povečati zavest vsakega posameznika o pomembnosti znanja in učenja tujih jezikov, saj je to že zdaj, še bolj pa bo vseživljenjska potreba mnogih posameznikov.

Načrtovalci jezikovne politike stremijo za tem, da bi zagotovili čimbolj optimalne razmere za pouk tujega jezika že dovolj zgodaj v osnovni šoli. To je pomembna naloga devetletne osnovne šole. Izbira prvega in drugega tujega jezika naj ne bi bila naključna. Upoštevati je treba geografski položaj (jezik sosedov), ekonomske in politične razmere. Oba tuja jezika naj pripadata različnim jezikovnim skupinam. Boljšim in bolj nadarjenim otrokom je treba nuditi več znanja že v osnovni šoli.

V Sloveniji je vsaj deset let učenje tujih jezikov zelo razširjeno. Mnoga priporočila, ki veljajo za devetletno osnovno šolo, se že zdaj upoštevajo v osemletni osnovni šoli. Učenci imajo že zdaj možnost učiti se dveh tujih jezikov. Tisti, ki so vztrajni, imajo smisel za učenje tujih jezikov in voljo, se lahko že v osnovni šoli veliko naučijo, v srednji šoli pa znanje samo nadgrajujejo. Tudi razvoj medijev prinaša vse več možnosti za učenje tujih jezikov. Učencem so že v osnovni šoli na voljo različne revije v tujem jeziku, primerne vsebine in za primerno starost. Tudi na naši šoli učenci sedmega in osmega razreda že drugo leto tekmujejo za bralno značko pri nemškem jeziku. V Sloveniji se učimo predvsem dveh tujih jezikov – angleščine in nemščine, za vsestranski razvoj Slovenije ter za mednarodni položaj naše države pa je bistvena naslonitev na različne jezikovne skupine. Čedalje manj je ljudi, ki znajo na primer italijanski, španski, francoski jezik; marsikje v Evropi je učenje prav teh najbolj »moderno«. Osredotočenje na učenje velikih svetovnih jezikov je nujno, izključevanje drugih jezikov pa je lahko dolgoročno škodljivo.

Ne smemo pa pozabiti, da se je najprej potrebno dobro naučiti maternega jezika v vsej njegovi pestrosti. To je seveda temelj za učenje vseh drugih jezikov. Skrb za slovenski jezik je naša prva naloga in dolžnost, saj bomo le tako lahko preživeli kot narod tudi v pestri paleti narodov EVROPSKE SKUPNOSTI.

Polonca Rugelj

ŠENTRUPERT VKLJUČEN V PROJEKT IMAGO SLOVENIAE – PODOBA SLOVENIJE

Že lani smo v našem kraju gostili glasbene umetnike, vključene v projekt Imago Sloveniae – Podoba Slovenije; poslušali smo koncert Tria Lorenz in Soliste iz St. Petersburga. Izjemna glasbena dogodka sta v šentrupersko cerkev privabila številne ljubitelje vrhunske glasbe.

Želeli pa smo, da bi bil Šentrupert redno vključen v glasbeno dogajanje projekta Imago Sloveniae – Podoba Slovenije, ki je nacionalni projekt; nastal je na osnovi listine Valvasorjeva fundacija, ki so jo podpisali France Bernik, predsednik SAZU, Milan Kučan, predsednik Republike Slovenije, in tedanji slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar. Projekt je bil zasnovan leta 1994 in ima sedež na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

USTANOVNI ČLANI IMAGO SLOVENIAE

Namen projekta je spodbuditi prenovu starih mest, grajskih poslopij, cerkva in povezati vrhunsko kulturno ponudbo s kulturno dediščino ter hkrati vtakati slovensko kulturo v evropski prostor. Prireditve, na katerih sodelujejo odlični izvajalci, potekajo v viteških dvorinah gradov, dvorcev in cerkvah, največkrat pa na prostem.

Finančna sredstva za uresničevanje projekta prispevajo ministrstva in nekatere vladne ustanove, slovenska mesta ter sponzorji in donatorji, zato so koncerti za obiskovalce brezplačni in privabljajo številne ljubitelje glasbe.

Krajevni skupnosti Šentrupert je uspelo, da se je vključila v projekt Imago Sloveniae – Podoba Slovenije. Letos bo gostila:

28. julija 2001: TRIO LORENZ,

13. avgusta 2001: BRAZIL SHOW skupine PATRIZIO BAEZA (Čile in Brazilija),

2. septembra 2001: BLACKRIDERS (irska in ameriška country glasba).

Obeta se nam pestro glasbeno dogajanje, zato krajani, vabljeni na glasbene prireditve letošnjega poletja!

Zvonka Krištof

ŠentRUPERT

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠENTRUPERT - LETO: III. / 2.

junij 2001

USTANOVITELJICA: KRAJEVNA SKUPNOST ŠENTRUPERT - zanjo: Peter Frelj

UREDNIŠKI ODBOR: Zvonka Krištof (urednica), Mirko Simončič, Gabrijela Šturm in Jože Zupan

OBLIKOVANJE IN PRELOM: Rupert Gole

TISK: KOPO d.o.o., Mirna

Glasilo izhaja štirikrat letno. Naklada: 1000 izvodov.

Po zakonu o DDV se za glasilo plačuje 8% davek od prometa proizvodov.